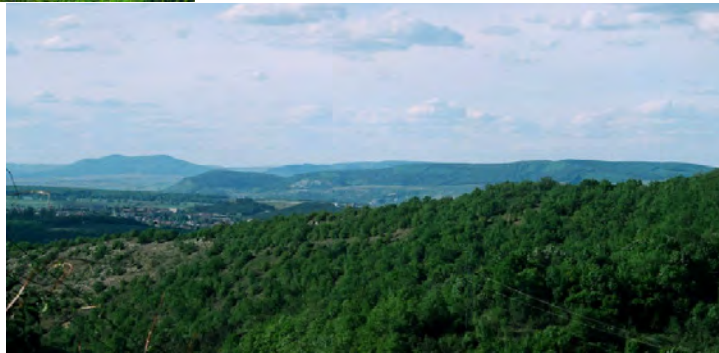

ДОКЛАД
ЗА ГОРИТЕ
С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА
ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО “ПРЕСЛАВ”

Настоящото проучване е извършено в периода от септември 2010 година до края на 2011 година, във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на Държавно горско стопанство (ДГС) “Преслав” и в изпълнение на принцип 9 от стандарта за сертификация управлението на гори по схемата на FSC. Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност, изготвено от WWF - DCP.

В Националното ръководство е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Ръководството дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. При разработката на настоящия документ, екипът се е водил изцяло от определенията, праговете и оценките посочени в Националното ръководство. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за горските територии, управлявани от ДГС “Преслав”. Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизащ извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения. ДГС “Преслав” управлява територия с обща площ от **16405,1 ха** държавни гори, от които 15685,8 ха залесена площ.

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са много ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции. Основната част от горите на територията на ДГС “Преслав” са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

По време на процеса на идентификация на ГВКС за територията на ДГС “Преслав”, екипът работи в тясно сътрудничество с ръководството на горскостопанската единица. Ръководният състав е преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Националното ръководство по определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

Препоръчително е при промени в новия горскостопански план на ДГС “Преслав” да се интегрират резултатите от изследването и препоръчаните горскостопански мероприятия в него. Това ще допринесе за по-добро и екологосъобразно стопанисване на горските екосистеми в района.

ВКС 1. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, В КОИТО СА СЪСРЕДОТОЧЕНИ ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧИМИ СТОЙНОСТИ ЗА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО (НАПР. ЕНДЕМИЗЪМ, ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ, РЕФУГИИ)

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ДГС “Преслав”, свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

На национално ниво в ръководството за страната са определени следните компоненти:

- Защитени територии и защитени зони
- Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- Критични концентрации на видове

ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии, както следва:

1. Горски територии (ЗГГФ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;
2. ЗГГФ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с планове за управление или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);
3. ЗГГФ в природни паркове които нямат устройствени документи;
4. ЗГГФ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

За територията на ДГС “Преслав” са определени следните защитени територии, отговарящи на т.1 и са представени в Таблица 1.

Таблица 1.

Защитена територия	Площ /ха/	Заповед за обявяване и режим по заповед	Цел на обявяване
Поддържан резерват Дервиша	11,2	Обявен с Постановление № 13427 от 23.X.1948 г. на Министерство на земеделието и горите Прекатегоризиран в поддържан резерват със ЗАПОВЕД № РД-361 от 15 октомври 1999 г. Резерватът се управлява от РИОСВ Шумен.	Опазване и поддържане на уникално находище на конски кестен
Поддържан резерват Патлейна	40,6	Обявен с Постановление № 13428 от 23.X.1948 г. на Министерство на земеделието и горите, разширен със Заповед № 977 от 26.XII.1979 г. на Комитета за опазване на природната среда при Министерския съвет (ДВ, бр. 8 от 1980 г.) Прекатегоризиран в поддържан резерват със ЗАПОВЕД № РД-360 от 15 октомври 1999 г. Резерватът се управлява от РИОСВ Шумен.	Опазване и поддържане на дивия рошков и на застрашените флористични видове
Защитена местност “Див рожков”	72,7	ЗАПОВЕД № РД-521 от 12 юли 2007 г. Защитена местност “Див рожков” запазва обхвата, границите и режимите, определени със заповед № 578/17.06.1986 г. на Буферна зона на Резерват Патлейна	
защитена местност “Конски кестен”	59,1	ЗАПОВЕД № РД-512 от 12 юли 2007 г. Защитена местност “Конски кестен” запазва обхвата, границите и режимите, определени със заповед № 578/17.06.1986 г.	
Природен парк “Шуменско плато”	3929,9 Обща площ на парка	Обявен със заповед № Заповед №79/ 05.02.1980 г. на КОПС Прекатегоризиран със Заповед № РД-563 от 08.05.2003 г. на Министъра на околната среда и водите, обнародвана в ДВ бр. 60 от 04.07.2003 г., от Народен парк ”Шуменско плато” в Природен парк със същото име. От 2011 год. Паркът има приет от МС и действащ	1. Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях; 2. Предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности; 3. Устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси при

	План за управление.	запазване на традиционни форми на поминък, както и осигуряване на условия за развитие на туризъм.
--	---------------------	---

Съгласно последните действия по изграждането на Национална екологична мрежа на територията на страната, към ВКС1.1. т.4 има идентифицирани шест защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие, свързани с територията на стопанството. Защитените зони са както следва:

По Директивата за птиците	По Директивата за местообитанията
BG0002029 Котленска планина	BG0000421 Преславска планина
	BG0000501 Голяма Камчия
	BG0000382 Шуменско плато
	BG0000178 Тича
	BG0000393 Екокоридор Камчия-Емине

Защитена зона BG0002029 Котленска планина е одобрена с решение на Министерски съвет: № 661 от 16 октомври 2007 г. и е с обща площ 99299.77 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Защитената зона е приета със Заповед № РД-910 от 11.12.2008 г. на Министъра на околната среда и водите. Съгласно заповедта в границите на 33 Котленска планина се забранява:

1. премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
2. залесяването на ливади, пасища, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
4. намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

За територията на зоната има определени 56 вида птици, предмет на опазване на зоната.

Стандартният формуляр за зоната със списък видовете е на страницата:

http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/SDF/SDF_BG0002029.pdf

Защитена зона BG0000421 Преславска планина

Защитена зона Преславска планина е приета с Решение № 122 от 02 март 2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и местообитанията на птиците с обща площ 14060.01 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За зоната са определени 6 типа горски природни местообитания.

Списък на типовете природни местообитания и видовете растения и животни са предствани в Стандартния формуляр за зоната внесен в ЕК и публикуван на интернет страницата:

http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/SDF/SDF_BG0000421.pdf

Защитена зона BG0000501 Голяма Камчия

Защитена зона Голяма Камчия е приета с Решение № 122 от 02 март 2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и местообитанията на птиците с обща площ 216.69 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За зоната са определени 2 типа горски природни местообитания.

Списък на типовете природни местообитания и видовете растения и животни са предствани в Стандартния формуляр за зоната внесен в ЕК и публикуван на интернет страницата:

http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/SDF/SDF_BG0000501.pdf

Защитена зона BG0000382 Шуменско плато

Защитена зона Шуменско плато е приета с Решение № 122 от 02 март 2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и местообитанията на птиците с обща площ 4490.62ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За зоната са определени 12 типа природни местообитания, от които 5 типа са горски.

Списък на типовете природни местообитания и видовете растения и животни са предствани в Стандартния формуляр за зоната внесен в ЕК и публикуван на интернет страницата:

http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/SDF/SDF_BG0000382.pdf

Защитена зона BG0000178 Тича

Защитена зона Тича е приета с Решение № 122 от 02 март 2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и местообитанията на птиците с обща площ 2704.64 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За зоната са определени 6 типа природни местообитания, от които 5 типа са горски.

Списък на типовете природни местообитания и видовете растения и животни са предствани в Стандартния формуляр за зоната внесен в ЕК и публикуван на интернет страницата:

http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/SDF/SDF_BG0000178.pdf

Защитена зона BG0000393 Екокоридор Камчия-Емине

Защитена зона Екокоридор Камчия - Емине е приета с Решение № 661 от 16 октомври 2007 г. на Министерски съвет за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и местообитанията на птиците с обща площ 28054.79 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За зоната са определени 11 типа природни местообитания, от които 8 типа са горски.

Списък на типовете природни местообитания и видовете растения и животни са предствани в Стандартния формуляр за зоната внесен в ЕК и публикуван на интернет страницата:

http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/SDF/SDF_BG0000393.pdf

Списък на подотделите, попадащи в обхвата на ВКС 1.1 са както следва:

В 33 от Директивата за опазване на птиците в попадат следните отдели и подотдели: 16 1, 3, а, б, в, 18 *1, 14, 2, 7, а, б, в, г, д, л, с, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 19 1, а, б, в, г, ж, и, к, л, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ш, 20 2, 4, ж, з, и, к, 21 5, и, к, л, м, 23 4, и, 24 2, 3, а, в, д, е, 76 1, а, б, г, д, е, ж, з, и, 90 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, н, п, р, 91 1, 2, а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, 92 1, 2, а, б, г, д, е, ж, 93 4, а, б, г, д, н, 94 1, 2, а, б, в, г, 95 1, 12, а, б, в, г, е, з, к, п, 96 1, 2, 3, 4, а, б, в, 201 1, 2, 3, а, б, г, д, е, ж, з, и, л, л, м, 202 а, б, в, г, д, 204 б, в, з, и, 231 6, 7, 8, 9, з, и, м, н, о, п, р, с, т, 245 а, в, г, д, е, ж, з, и, т, у, 246 *1, 1, 2, а, б, в, г, д, 248 1, а, б, в, г, д, е, 257 п, р, с, т, у, ф, х, ц, ш, 302 а, 601 ж, з, 602 2, м.

В 33 от Директивата за опазване на местообитанията попадат следните отдели и подотдели: 1 1, 3, 4, 7, б, в, г, д, е, ж, и, к, л, м, н, п, т, у, 2 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 3 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 4 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 5 1, 10, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 6 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, 7 1, 2, 3, 4, а, в, д, е, ж, з, и, к, л, 8 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, 9 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, 10 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, 11 а, б, в, г, д, е, 12 а, б, в, г, д, е, ж, 13 1, 10, 4, 5, 6, 7, 9, а, б, в, г, д, е, 14 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, 15 а, б, в, г, д, е, ж, з, 16 1, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, 17 1, 10, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, 18 12, 13, 14, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, д, ж, з, и, к, л, м, о, п, р, с, т, у, ф, ш, щ, 19 1, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, о, п, р, ц, ш, 20 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 21 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 22 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, 23 2, 3, 4, а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, 24 2, 3, 4, 5, 6, а, в, г, д, е, ж, и, к, л, 25 2, а, б, в, г, д, е, 26 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 27 1, а, в, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 28 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 29 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, 30 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 31 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 32 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, 33 1, 2, 3, 4, ж, з, и, к, л, м, р, с, т, у, 34 1, 2, 3, 4, 5, б, в, д, е, ж, з, и, к, л, м, о, 35 1, 2, а, б, в, г, д, ж, з, к, м, н, 36 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 37 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, р, с, 38 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, 39 1, 2, 3, а, б, в, г, д, 40 1, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ч, 41 1, 2, 3, 4, а, б, в, е, з, и, к, л, м, н, 42 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 43 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 44 1, 2, 3, а, б, в, г, 45 1, а, б, в, г, 46 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 47 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 48 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, л, м, н, о, р, 49 1, а, б, в, г, д, е, ж, 50 1, 2, 3, а, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 51 1, а, б, в, г, д, 52 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, 53 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, 54 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, о, 55 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 56 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, 57 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, 58 1, 11, 3, 4, 5, 6, 8, а, в, г, д, е, 59 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, 60 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, 61 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 62 2, а, б, в, г, д, 63 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 64 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 65 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, з, и, л, 66 1, 2, 3, 4, 5, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 73 1, 74 б, в, г, д, 93 4, н, 94 1, 3, 4, а, г, д, 95 1, 12, 2, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 96 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, и, к, 97 1, 5, е, ж, 98 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 99 1, 2, 3, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 100 1, 2, 3, 4, 5, 7, а, б, в, г, д, е, ж, 101 1, 2, 3, 4, б, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 102 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, 103 1, а, б, в, г, д, е, ж, 104 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, 105 2, 3, 4, 5, 6, а, б, г, 107 1, 2, 3, а, б, в, г, е, ж, з, и, 108 4, 5, а, б, в, г, д, е, 109 а, б, в, г, д, е, ж, 110 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 111 а, б, в, г, д, б, 112 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, б, 113 а, б, г, 114 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 115 1, 1, 2, а, а, а, б, в, г, з, б, 116 1, 2, а, б, б, 117 1, д, е, 130 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, 131 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 132 1, 2, 3, а, б, в, г, д, 133 3, 6, 7, 8, 9, а, г,

е, ж, з, и, **134** 1, 2, а, в, **135** 1, 3, 4, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, **136** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, **137** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **138** 2, 3, 4, а, б, в, г, д, ж, з, и, **139** 2, 3, 4, 5, а, б, д, ж, и, к, **140** 1, а, б, в, г, **141** а, б, **142** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, **143** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, **144** 1, 2, а, б, в, г, **145** 1, 3, а, **167** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, о, п, **168** 1, 10, 11, 12, 13, 14, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **169** 1, 10, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **170** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **171** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **172** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **173** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **174** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **175** 1, 2, а, б, в, г, д, **176** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **177** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, **178** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **179** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **180** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **181** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **182** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **183** 1, а, б, в, **184** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, **185** 1, 2, 3, 4, а, б, в, **186** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, з, **187** 1, 10, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, и, к, л, м, н, о, **188** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **189** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, **190** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, **191** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, и, к, л, **192** 1, 2, а, б, в, г, д, **193** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, **194** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, **195** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, **196** 1, 2, а, в, г, д, ж, з, **197** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, **198** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **199** а, б, в, г, д, е, ж, з, **200** 1, 2, 3, а, б, в, г, **201** 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **202** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, **203** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **204** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, **205** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **206** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, **207** 1, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, **208** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **209** 1, 2, б, в, г, д, е, **210** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **211** 1, а, б, в, г, д, **212** 2, а, б, в, **213** 1, а, б, в, г, д, **214** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, **215** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, **216** 1, 2, е, а, б, в, г, д, **217** 1, а, б, д, **218** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, **219** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, **220** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, **221** 1, 2, 5, а, б, в, г, д, е, **222** 1, 3, 4, а, б, в, г, е, з, **223** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, **224** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **225** 1, 2, 3, а, в, г, д, **226** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, **227** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, **228** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, **229** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, **230** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **231** 1, 2, 3, 5, 6, а, б, в, г, е, ж, з, и, п, **232** 1, 11, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, г, д, е, **233** 1, 3, 4, 5, а, б, д, е, ж, з, и, **234** 1, 2, 3, а, б, в, д, **235** 1, б, в, г, д, **236** 1, 2, 3, а, б, в, г, **237** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, ж, **238** 1, 2, а, б, в, г, ж, **239** 1, 10, 11, 12, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **240** 1, 11, 12, 13, 14, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **241** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **242** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, о, п, р, **243** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **244** 1, 10, 11, 12, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, **245** д, з, и, у, **246** г, д, **601** а, б, в, г, д, е, ж, з, **602** 2, м.

В ПП попадат следните отдели и подотдели: **111** а, б, в, г, д, б, **112** 1, 2, а, б, в, г, **113** а, б, г, **114** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **115** 1, 2, 2, а, б, в, г, д, **117** 1, **130** 1, 2, 3, а, в, **131** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **132** 1, 2, 3, а, б, в, г, **135** 1, 3, 4, 5, 6, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, **136** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, **137** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **138** 2, 3, 4, а, б, в, г, д, ж, з, и, **139** 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **140** 1, а, б, в, г, **141** а, б.

В ЗМ попадат следните отдели и подотдели: **1** б, д, е, х, ч, ш, **7** а, **8** а, **18** 2, а, б, в, г, д, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, **19** 1, а, в, г, и, л, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ш, **20** 2, 3, 4, 5, е, ж, з, и, к, л, м, о, р, **21** 5, к, л, **33** 5, а, б, г, **76** 1, е, ж, з, и, **90** к, л, м, н, **91** 1, 2, а, б, г, **92** а, б, **119** в, **123** ж, з, **126** п, **128** н, р, **133** е, **144** е, **145** в, г, **146** х, ц, ч, **148** а, **153** м, **155** б, **159** е, ж, з, **160** п, р, с, т, у, ф, **162** к, л, **163** к, л, м, н, о, **164** 1, 3, 4, г, д, е, ж, з, и, **166** п, **167** б, г, **169** л, **177** з, **178** м, н, о, **187** н, о, **214** е, ж, **221** е, **231** и, к, м, н, о, п, р, с, т, **239** 10, 11, 5, д, е, ж, з, **240** 11, 13, 5, 6, 7, 9, и, л, м, н, **241** 3, к, **242** в, г, д, е, ж, л, н, о, п, р, **243** 4, 5, и, **245** в, д, е, з, у, **248** а, б, д, е, **249** е, ж, з, **251** а, б, в, д, е, ж, з, и, **257** р, с, т, **258** а, г, д, м, н.

В ЗМ попадат следните отдели и подотдели: **1** и, **178** 5, а, л, **182** а, **183** а, **186** 2, 3, б, **187** 6, 8, д, ж, и, к, л.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. За защитените територии в границите на ДГС “Преслав” има изготвен и приет план за управление на природен план Шуменско плато. Горскостопанските дейности да се съобразяват с режимите, заложиени по плана.
2. За останалите защитени местности няма изготвени планове за управление. До тяхното изготвянето, стопанисването да се извършва съгласно Закона за защитените територии, заповедта за обявяване и заповедите за прекатегоризация, като са в сила следните допълнителни ограничения:
  - Толериране на местните растителни видове:
    - Трансформация на по-рано създадени култури;
    - Отгледни сечи – избор на дървета на бъдещето;
    - Възобновителни сечи – съобразени с естествената динамика на видовете.

- Забрана за залесяване с чужди видове и/или произходи, както и залесяване на естествените открити пространства в местообитанието с изключение на мероприятия за защита от порои и ерозия:
  - Използване на местни видове и произходи;
  - Използване на групови схеми;
  - Използване на пионерни видове.
- При възникване на едроплощни природни нарушения е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия:
  - Анализ на потенциалните рискове от ерозия и на възможностите за естествено възобновяване;
  - Период на изчакване – 7 години;
  - Формиране на „предгора“.
- Ограничаване прилагането на лесовъдски системи за нискостъблено и за едновъзрастно стопанисване на горите:
  - Забрана за голи сечи;
  - Прилагане на дългосрочни възобновителни сечи – постепенно-котловинна, неравномерно-постепенна, групово-постепенна.
- Съхраняване на характерните за местообитанието дървесни видове и произходи при провеждане на лесовъдските дейности.
- Трансформация на горскостопанските дейности от едроплощни към дребноплощни
- Поддържане на мъртва дървесина 10% от запаса.
- Запазване на дървета с хралупи, единични и групи от стари дървета.
- Прилагане на природосъобразни технологии при провеждане на горскостопанските дейности:
  - Щадящи технологии/машини за извоз;
  - Опазване на горската инфраструктура по време на извоза;
  - Използване на биоразградими масла.
- Запазване целостта на ландшафта при планиране на горски пътища и на съпровождащата горскостопанската дейност инфраструктура:
  - Определяне на оптималната гъстота на инфраструктурата;
  - Опазване на буферни зони.
- Поддържане на зони около постоянните водни течения с ширина не по-малка от 15 метра, в които не се провеждат сечи или се провеждат с интензивност не по-голяма от 5 % от запаса на насажденията.
- Да се предприемат мерки за контрол и ограничаване на инвазивните видове.
- Да се проверява периодично за създаването на нови защитени територии или зони, или за предложения за създаването им, които потенциално могат да бъдат повлияни от горскостопанските дейности.
- Да се вземе предвид оценката на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ДЛС, включени в границите на защитените зони. Прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.
- При защитените зони, в които преобладават горските екосистеми е препоръчително да се оставят около 15-20% от горите в тях като “гори във фаза на старост”. Прилагането на тази препоръка би повишило стойността на защитената територия и ВКС 1.1.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

1. Поради липсата на изготвени и приети планове за управление на представените защитени територии и потенциалната защитена зона, стопанисващите гората трябва да влязат във връзка с ръководството на ДГС “Преслав”, които по закон отговарят за управлението на защитените територии и съвместно да следят за неблагоприятни въздействия върху ВКС. Съвместно с ДГС “Преслав” и РИОСВ Шумен трябва да се определи режима на мониторинг на стандартните процедури и индикаторите, с цел предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. За пример могат да се вземат въздействия на дейностите върху

горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.

2. Препоръчваме да се използват мониторинговите схеми и формуляри на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие за отразяване на основните индикатори касаещи ВКС 1.1.

ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от Приложение 1 към ръководството. Това са видове с толкова голяма конзервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ЗГГФ, включваща местообитания на видовете, включени в Приложение 1 към ръководството е ГВКС.

Растителни видове включени в Приложение 1 към Националното ръководство на територията на ДГС Преслав не са установени.

Други растителни видове с локална природозащитна стойност

1. Елвезиево кокиче (*Galanthus elwesii* Hooker f.)

Многогодишно луковично растение, геофит. Стъблото достига 20 cm. На върха си носи един увиснал надолу цвят, в основата на който е развит ципест зеленикав лист прикрепен с влагалище. Околоцветните листчета са шест: три външни бели (от 15 до 25 mm) разперени, лъжичковидни, вътрешните са три почти два пъти по-малки, докосващи се едно в друго със зелено петно на връхната и приосновната част. Цъфти в периода януари-април, плодоноси май-юни. Расте из храсталаци, гори и скални поляни в низинния, буковия и дъбовия пояси.

Видът фигурира в Червена книга на Р. България (Пеев и др.) с категория „застрашен” и в ЗБР.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. Склопеността да не пада под 0,6.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

2. Давидов мразовец (*Colchicum davidovii* Stef.)

Многогодишно луковично тревисто растение, геофит. Луковицата е яйцевидноелиптична, дълга около 2 cm и широка 1,5 cm, с червеникаво-кафеникава ципеста обвивка. Листата са 2–3, линейноланцетни до ланцетни, дълги 10–20 cm и широки 0,8–1,6 cm. Цветовете са 1–2(3), светлорозови; околоцветните листчета ланцетни, 2,5 cm дълги и 0,4–0,6 cm широки, външните снабдени в основата си с 2 ушички, дълги около 3 mm. Плодът е яйцевидна кутийка, с късо носче. Цъфти в периода февруари – април, а плодоноси през април и май. Расте по сухи и каменисти места, върху варовиков субстрат, сред редки дъбови гори и храсталаци в Североизточна България (Шумен, Търговище), Стара планина (Иzt. – Сливен), до 1000 m н. в.

Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „застрашен“, в Червена книга на Р. България (Пеев и др.) с категория „критично застрашен“ и в ЗБР. Български ендемит.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находищата на вида в границите на горското стопанство. Дейностите могат да се извършват от служителите на ДЛС. При установяването наличие на вида се преустановяват лесовъдските дейности както в съответната, таки и в съседните горскостопански единици.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди и здравословно състояние на популацията за всяка горскостопанска единица.

3. Див рожков (*Cercis siliquastrum* L.)

Листопаден храст или ниско дърво високо 8-18 m. Короната му е кълбовидна, тъмнозелена, а стъблото - криво и покрито с тънка почти черна, плитко напукана кора. Листата са прости, бъбрековидни, целокрайни, със сърцевидна основа. От горната страна са тъмнозелени, а отдолу — сиво-зелени, кожести, голи, дълги 11 cm и широки 14 cm. Цветовете са розово-виолетови, събрани от 3 до 8 в снопчета и разположени по клоните и стъблото (каулифлория). Появяват се преди разлистването, през март или април. Плодът е плосък, меднокафяв боб, с дължина 10 cm и широчина 2 cm. Семената са елипсоидни, тъмнокафяви, с твърда семенна обвивка. Цъфти април - май.

Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък“.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находищата на вида в границите на горското стопанство. Дейностите могат да се извършват от служителите на ДЛС. При установяване на вида да се преустановят на лесовъдските дейности в съответната горскостопанска единица (подотдел).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди и здравословно състояние на популацията за всяка горскостопанска единица.

4. Конски кестен (*Aesculus hippocastanum L.*)

Дърво с право, високо до 25 m стъбло, с мощна коренова система. Листа са дланевидноперести, дълги до 25 cm и широки 20 cm; листчетата са 5 – 7, обратнойцевидни, двойноназъбени, 10 – 20 cm дълги и 3 – 10 cm широки, в основата клиновидни, приседнали. Съцветията са конусовидни, метличести, дълги до 30 cm. Чашелистчетата са 5, сраснали. Венчелистчетата са 5, свободни, ресничести, бели, с розови или червени петна. Плодът е сферичен, 3 – 6 cm в диаметър, с много шипчета, разпукващ се на 3 дяла. Семената са дълги 2,5 cm и широки до 3 cm, сферични или бъбрековидни, гладки, лъскави, тъмнокафяви. Цъфти от април до юни, плодоноси през август-септември. Опрашва се от насекоми и от вятъра. Размножава се със семена. Расте в широколистни мезофилни съобщества.

Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „застрашен“, в Червена книга на Р. България (Пеев и др.) с категория „застрашен“ и в ЗБР. Балкански ендемит. Терциерен реликт.

През последните години видът се напада масово от популацията на листоминиращия молец (*Cameraria ochridella*), което води до пълно обезлистване на короната и изтощаване на индивидите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находищата на вида в границите на горското стопанство. Дейностите могат да се извършват от служителите на ДЛС. Преустановяване на лесовъдските дейности съответната горскостопанска единица.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди и здравословно състояние на популацията за всяка горскостопанска единица.

Други растителни видове с природозащитен статус

1. Борзеанов игловръх (*Alyssum borzaeanum* Nyár.)

Многогодишно тревисто растение с 10–30 cm високи стъбла, в основата с къси стерилни издънки, образуващи листни розетки. Листата са покрити със звездовидни власинки, стъбловите обратнотланцетни, най-едри под съцветието. Цветовете са многобройни, сравнително дребни, жълти. Плодовете са влакнести шушулчици; семената без крилце, по едно в плодно гнездо. Цъфти през юни и юли, а плодонси от юли до август. Размножава се със семена, разпространявани от вятъра. Расте по варовити каменисти поляни, по-рядко по скалисти и сипейни места, по крайморски пясъци, в равнините.

Видът е включен в Червената книга на Р. България (Пеев и др.) с категория „застрашен“, в ЗБР и Бернската конвенция. Балкански ендемит.

2. Урумово лале (*Tulipa urumoffii* Hayek)

Многогодишно тревисто луковично растение, геофит. Луковицата е овално конична, обвита с канеленокафяви люспи, от вътрешната страна влакнести. Стъблото е голо, високо 15–45 cm. Листата са 3, рядко 5, синкавозелени, по ръба вълновидни, с къси хрущялни зъбчета, долните са продълговато-, горните линейнотланцетни, по-къси от цветоносния стрък. Околоцветникът е звънесто коничен; околоцветните листчета са почти еднакви, обратнотланцетни, жълти, рядко червени, без петно. Тичинковите дръжки и прашниците са жълти. Плодът е яйцевидна кутийка. Цъфти април-май, плодноси юни-юли. Размножава се със семена и вегетативно. Обитава сухи каменисти места на

варовита скална основа. Среща се в тревисти съобщества и разредени храсталаци с ограничен брой находища в Североизточна България, Стара планина (Изт.), Софийски район, Знеполски район, Тунджанска хълмиста равнина, от 100 до 1000 m н. в.

Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Влечев и др. 1984) с категория „заstraшен“, в Червена книга на Р. България (Пеев и др.) с категория „уязвим“, в ЗБР и в IUCN(V). Български ендемит.

3. Червен хедизарум (*Hedysarum tauricum* Willd.)

Многогодишно тревисто растение с вдървено коренище. Стъблата са високи 20 - 30 cm, възходящи или изправени, почти от основата разклонени. Листата са с 6 - 8 двойки листчета, по-къси от съцветната дръжка. Съцветията са гроздовидни, с 6 - 12 цвята. Венчето е дълго 13 - 16 mm, розово-виолетово. Плодът е боб, късо прилегаловлакнест, дълъг 5 - 10 mm и широк 5 - 5,5 mm, сиво-зелен. Семената са дълги 2,5 mm, бърбековидни, кестеняви. Цъфти юни-юли и плодоноси юли-август. Размножава се главно със семена, ограничено и вегетативно. Обитава главно сухи карбонатно-черноземни почви по каменисти склонове и ерозирани терени, свързано с ниска конкурентна способност. Среща се в Черноморско крайбрежие, Североизточна България, Дунавска равнина, Предбалкан диапазона 0–100 m н. в.

Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Влечев и др. 1984) с категория „рядък“, в Червена книга на Р. България (Пеев и др.) с категория „заstraшен“ и в ЗБР.

4. Янкиева кутявкя (*Moehringia jankae* Griseb.)

Многогодишно, тревисто, много дребно растение. Стъблото е вдървено, в основата с многобройни, много тънки, изправени или приповдигащи се, влакнести разклонения. Листата са срещуположни, на дръжки, дълги 6–9 mm и широки 1–1,5 mm. Съцветието е връхно, рехаво, с малък брой двуполови цветове. Цветовете са 5-делни, с дръжки дълги до 1 cm. Венчелистчетата са бели, ципести, малко по-къси от зелените чашелистчета. Плодът е яйцевидна, разпуклива кутийка. Цъфти през април-юни, плодовете се формират през май-юли. Размножава се със семена. Обитава сухи скалисти места и пукнатини на варовити и кварцпорфирни скали. Среща се в Североизточна България (Шуменско), Стара планина (Иzt. – природен парк „Сините камъни“), от 500 до 1050 m н. в.

Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Влечев и др. 1984) с категория „рядък“, в Червена книга на Р. България (Пеев и др.) с категория „заstraшен“, в ЗБР, в IUCN(R) и в Бернската конвенция. Балкански ендемит.

Животински видове включени в Приложение 1 към Националното ръководство, установени на територията на ДЛС „Велики Преслав“

1. Видра (*Lutra lutra*)

Обитава предимно реки, богати на риба, с незамръзващи бистри и незастояли води, с обрасли с растителност брегове. Също езера, блата, изкуствени водоеми. Леговището обикновено се намира в стръмен бряг и има вход под водата. Заstraшен вид, включен в „Червена книга на България, том 2.

На територията на ДГС „Преслав“ е рядък вид по реките, главно по р. Камчия. Среща се и в яз. Тича.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на крайречната дървесна растителност по реките в ДЛС, вкл. недопускане на мероприятия по така нареченото „прочистване“ и коригиране на речните корита, както и изгребването на инертни материали от реките. На места където е необходимо, да предприемат мерки за възстановяване на крайречната растителност. Опазване на рибните ресурси. При наличие на известни обитаеми леговища да се осигури спокойствие в съответния речен участък, като на не повече от 300 м от леговището не се извеждат никакви мероприятия. Борба с браконьерството, особено на територията на рибовъдни стопанства и язовири под аренда.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установят броя на наличните размножаващи се семейни групи от вида и да се мониторира числеността им. Могат да се ползват и следите, видровите пътечки и екскременти, като указание за присъствие на вида.

2. Черен щъркел (*Ciconia nigra* L.)

Обитава обширни широколистни, смесени и иглолистни гори или скални комплекси, предимно в ниските части на планините и в равнините. Гнезди на дървета с височина 6-30 м, но често в скални ниши, козирки, и цепнатини. Храни се с дребна риба, земноводни, змии и др, главно покрай чисти и богати на риба реки, както и около рибарници, язовири и др.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2,

На територията на ДЛ „Велики Преслав“ видът е установен през гнездовия период в следните отдели: 4, 7, 114.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване чистотата на реките и рибните ресурси. Осигуряване на зони на спокойствие около гнездата и местата за хранене. В отделите, където са установени птици през гнездовия период, да не се извеждат никакви сечи с интензивност над 10% от насаждението (не важи за горските култури), като се оставят старите/над 100 г./ клонести дървета. За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат сечи в радиус от 500 м около гнездото през гнездовия период от 1.02 - 31.08. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е с радиус 250 м.

Да не се допуска никаква сеч на естествена крайречна дървесна растителност.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Необходимо е да се записват всички наблюдения на вида през гнездовия период и да се следи за евентуални концентрации на вида по течението на р. Камчия и в други райони по време на миграционния период.

3. Горски бекас (*Scolopax rusticola* L.)

Като прелетна птица преминава през март-април, а наесен – през септември, но главно през октомври, като редовно зимува в по-топлите и малоснежни райони на страната. През време на прелета обитава по-влажни места в крайнини на гори, поляни, места с единични групи дървета и храсти, разсадници, обрасли мочурища и околности на водоеми. У нас е много рядък гнездещ вид, разпространен главно в Рила, Пирин, Родопите и Стара планина, по-рядко – и в Странджа. През последните 50 години е драстично намалял у нас както като гнездещ, така и като мигриращ вид.

Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2.

На територията на ДГС Преслав е регистриран през гнездовия период в следните отдели: **5, 136е, 227, 228.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазването на старите широколистни гори е от първостепенно значение за бекаса. В отделите, където е установен да не се извършват сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведе специализирано търсене за евентуални гнездовища на вида на територията на ДГС Преслав. Най-подходящ за регистрирането на токуващи птици е е периода март-април и при установяване на такива, локализиращия район да се опази от човешки дейности доколкото това е възможно.

4. Гълъб хралупар (*Columba oenas* L.)

Обитава разнообразни по видов състав стари широколистни, а също смесени буково-иглолистни гори, понякога и скалисти места. Гнезди в хралупи на дървета, много рядко и в скални дупки. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 121”. У нас е пред прага на изчезване като гнездещ, с катастрофално намаляваща численост! Силно зависим от наличието на стари гори с големи хралупести дървета.

На територията на ДГС Преслав е регистриран през гнездовия период в следните отдели: **4, 112, 114, 138а, 175б, 180, 192а**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се провеждат горскостопански дейности в отделите, където е установен вида. За периода от 01.01 до 30.06 зоната на спокойствие около гнездовището следва да бъде от 500 м, а от 01.07 до 31.12 зоната – 250 м. Да се опазват старите хралупести дървета, дори и в горски участъци с по-млада гора. Да се обособяват допълнителни гори в фаза на старост.

В съседните отделите/подотделите/, граничещи с тези, където е установен вида не се провеждат сечи в периода 1 март- 31 юли. Турнусът на сеч на тези насаждения се увеличава поне с един клас на възраст. Лесовъдската намеса трябва да цели създаване на разновъзрастна структура на гората, което предполага използване на дългосрочни сечи (групово-постепенна, групово-изборна). Интензивността на намесата е не повече от 10% от запаса, като площта на отваряните възобновителни пространства е не по-голяма от един път височината на дървостоя. Задължително се

запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). В отделите не се допуска провеждането на санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса с изключение на големи природни нарушения (ветровали, снеголоми). Определен брой съхнещи, хралупести дървета дори се оставят и извън картираните отдели.

В посочените отдели да се отделят повече гори в фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установи евентуалната численост и разпространение на вида на територията на ДДС през гнездовия период и евентуалните места на концентрация през есенно-зимния период.

5. Скален орел (*Aquila chrysaetos*)

Много рядък вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България /застрашен/. Гнезди на скали и на стари дървета - най-често дъбове или борове. На територията на ДГС Преслав през размножителния период е наблюдаван в следните отдели: **17, 32, 35**. На територията на лесничейството **гнездят 1 или 2 двойки**.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са видяни да летят птици от този вид през гнездовия период, да не се извеждат никакви сечи с интензивност над 10% от насаждението. За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат никакви сечи в радиус не по-малък от 1000 м около гнездото през гнездовия период от 1.02. до 31.07, независимо дали гнездото е на дърво или на скала. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е с радиус не по-малък от 500 м. При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения.

Да не се разорават малкото налични ливади и пасища в района.

Гнездовите находища на вида трябва да се пазят в тайна.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездещите в ДДС двойки /в периода 10.05 - 31.07/ и ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида. Наблюденията на гнездата следва да се провеждат с мощна зрителна тръба от разстояние на по-малко от 800-1000 м.

6. Малък креслив орел (*Aquila pomarina*)

Малочислен гнездещ вид у нас, най-разпространен из равнинните и нископланински широколистни гори в Източна България. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Гнезди винаги на дървета, обикновено в непристъпни долове. Гнездото

му е с диаметър над 1 м. Храни се в прилежащите открити местообитания - ниви, пасища и степи. Ловува най-вече на различни дребни гризачи и насекомоядни. Прелетен, долита във втората половина на март и отлита през октомври. Над страната преминава интензивна транзитна миграция, особено по Черноморското крайбрежие.

На територията на ДГС «Велики Преслав» е регистриран през гнездовия период в следните отдели: **112, 237.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са установени птици през гнездовия период, да не се извеждат никакви сечи с интензивност над 10% от насаждението. За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат никакви сечи в радиус от 700 м около гнездото през гнездовия период на вида - от 1.03. до 31.07. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е в радиус от 350 м. около гнездото. При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения.

Да се опази в естествен вид крайречната растителност по реките в ДЛС. Да не се разорават малкото налични ливади и пасища в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездещите в ДЛС „Велики Преслав” двойки /в периода 10.05 - 31.07/ и ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

7. Морски орел (*Haliaeetus albicilla*)

Застрашен от изчезване вид едра граблива птица в европейски и национален мащаб. Най-едрият наш орел. В страната има само 20 гнездещи двойки, най-много по р. Дунав. Гнезди на големи тополи, дъбове или брястове най-често в лонгозни или крайречни гори, но понякога и в други равнинни и предпланински гори. Гнездото е голямо, с широчина не по-малко от 150 см. и височина обикновено над 50 см. Гнездовия период започва още през януари като в края на месеца или началото на февруари снася своите яйца. Имат обикновено 1 или 2 малки. Обикновено гнезди в близост до богати на риба водоеми.

Храни се с различни околородни животни, различни птици, мърша, дребни бозайници и др. Постоянен вид, през зимата се концентрират около водоеми. В ДГС Преслав е намерен през гнездовия период в отдели: **17, 18**.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са установени птици през гнездовия период /1.01.-31.08./, да не се извеждат никакви сечи. При установяване на гнездо трябва да се остави зона с радиус от 1000 м. около него без сечи.

Да се организира строг контрол върху браконьерството в района на водоемите в ДГС Преслав. Гнездовите находища на вида трябва да се пазят в тайна.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Необходимо е изясняването на мястото на гнездене на вида в ДЛС „Велики Преслав” и определянето на зоната на буфер около него.

8. Орел змияр (*Circaetus gallicus*)

Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България. Гнезди на стари дървета в малко посещавани горски участъци. Прелетен. Храни се с влечуги, дребни бозайници и птици.

На територията на ДГС “Преслав” птици са установени в следните отдели: **14, 114**.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 01.01 до 30.06 зоната е от 700 м, а от 01.07 до 31.12 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се унищожават хранителната база на вида. Да не се разорават, залесяват или застрояват наличните ливади, пасища и степи в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проучване на източните части на ДЛС “Велики Преслав” за наличие и на други находища освен картираните. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07..Ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

9. Малък орел (*Hieraetus pennatus*)

Малоброен и застрашен от изчезване вид у нас и в Европа. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. У нас има по-малко от 200 двойки, повечето от тях гнездещи в Източна България. Гнезди в равнинни, предпланински и инископланински широколистни гори, най-често дъбови, по-рядко- букови. Гнездата си устройва на високи дървета в труднодостъпни места. Прелетен вид, пристига през април и отлита през септември-началото на октомври. Ловува из пасища и степи като предпочита лалугери, мишевидни гризачи, влечуги и по-рядко- дребни птици.

На територията на ДГС “Преслав” птици са установени в следните отдели: **181, 198**.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 01.01 до 30.06 зоната е от 700 м, а от 01.07 до 31.12 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се редуцира хранителната база на вида. Да не се разорават, залесяват или застрояват наличните ливади, пасища и степи в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегоден мониторинг на посочените отдели за присъствието на вида.

10. Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*)

Много рядък вид врабчоподобна птица у нас. Включена в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България. Гнезди в спорадично в стари букови гори, главно в Стара планина. На територията на ДЛ”Велики Преслав” е установена да гнезди в следните отдели: **4, 15, 35г, 38е, 40к, 181, 198, 237**.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В подотделите, в които е установен вида не трябва да се извеждат никакви сечи! В съседните отдели трябва да цели създаване на разновъзрастна структура на гората, което предполага използване

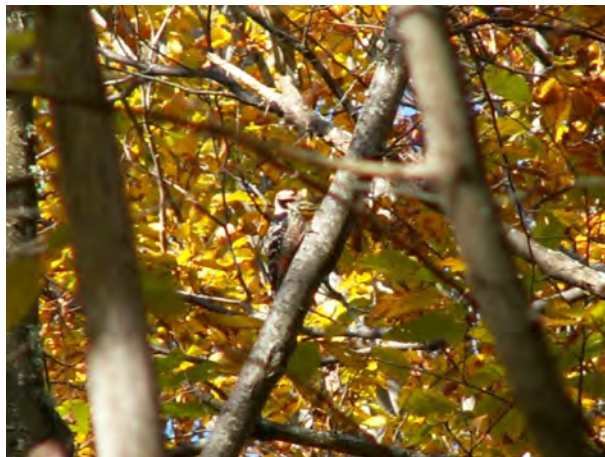
на дългосрочни сечи (групово-постепенна, групово-изборна). Интензивността на намесата в тези отдели да бъде не повече от 15% от запаса, като площта на отваряните възобновителни пространства е не по-голяма от един път височината на дървостоя. Задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). В отделите не се допуска провеждането на санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса с изключение на големи природни нарушения (ветровали, снеголоми). Определен брой съхнещи, хралупести дървета дори се оставят и извън картираните отдели!

Поставяне на изкуствени къщички за подпомагане на гнезденето в горски участъци в които липсват хралупести дървета.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Допълнителни проучвания за прецизиране разпространението и числеността на вида в района.

11. Южен белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos lilfordi*)

Застрашен от изчезване в световен мащаб подвид, среща се само в източните и южните части на Балканския полуостров и в Мала Азия. У нас е защитен, включен в Червената книга, категория “Уязвим”. Включен и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Числеността му у нас не надхвърля 1000 дв. Предпочитаното местообитание за вида у нас са старите, оставени дълго без човешка намеса букови, буково-елови и буково-смърчови гори в планинските и предпланинските райони. В ДГС “Преслав” е установена гнездова популация от няколко двойки в старите букови и дъбово-букови или яворово-дъбови гори по северните склонове на Преславска и Драгоевска планини. Установен в следните отдели: **2, 3, 14, 102г, 102е, 110в, 198.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където е установен вида да не се отстраняват сухата и паднала маса от гората, както и дърветата с хралупи. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и от храна и за това в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели!

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведат допълнителни изследвания за потвърждаване и доказване присъствието на вида в повече части на ДГС Преслав и евентуално - намиране на откриване на обитаеми хралупи на вида.

Други животински видове с природозащитно значение, установени на територията на ДЛС „Велики Преслав”

1. Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

Гръбният панцер (карпаксът) е жълтеникав с черни петна, коремният (пластронът) – жълтеникав до светломаслинозелен. Главата, шията и крайниците са мътнозеленикави и жълтокафяви. На задната страна на бедрата ма по една конична рогова брадавица. На дължина достига до 30 см. Обитава най-често сухи припечни карстови терени. Зимата прекарва в сън, като се заравя в дупки. Размножава се през март-април. През юни-юли женската изравя с крайниците си трапчинки и снася 2-8 яйца. В един сезон женската снася яйца три пъти, така че една женска снася средно по 16 яйца. Инкубацията им продължава около 2-3 месеца. Храни се с треви, листа, плодове, понякога със земни червеи, охлюви и др. Среща се много рядко в различни части на ДГС Преслав.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високостъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталациите е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се наказват строго, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

2. Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

По външен вид наподобява шипобедрената костенурка, но на задната страна на бедрата няма брадавици и опашката накрая завършва с рогов шип. На дължина достига 37 см, маса – 6,5 кг.

Начинът ѝ на живот е както на шипобедрената костенурка. Среща се в рядко в различни части на ДГС Преслав.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високостъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталаците е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се санкционират, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

3. Смок мишкар (*Elaphe longissima longissima Laurenti*)

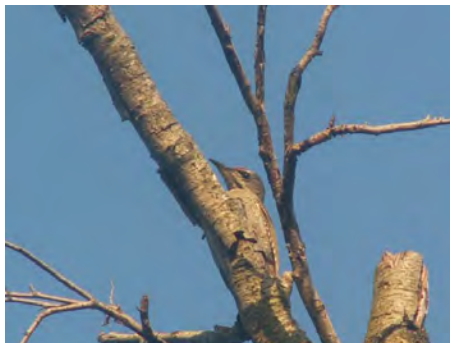
Обитава предимно влажни места из широколистни гори или мезофилни ливади с храстова растителност, понякога на скалисти терени. Копулацията е в края на май до средата на юни. Снася 2-10 яйца в края на юни до първото десетдневие на юли, най-често в хралупи и други места с гниеща дървесина. Половата зрелост настъпва на третата пролет. В ДГС Преслав се среща сравнително често в по-ниските гори, заети от дъб, липа, габър и келяв габър.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 39”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се допускат пожари и палене на стърнищата. Да не се използват химически средства за защита в горското стопанство в районите в които е известно, че обитава вида. Да се преустановят голите сечи в дъбовите и габърви гори на територията на ДГС, които променят характера на местообитанието. Да не се убиват змиите – те са полезни помощници на човека в борбата с мишките, полевките и плъховете.

4. Сив кълвач (*Picus canus*)

Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, включен и в новата Червена книга на България (под печат). Обитава стари букови, дъбови, крайречни и смесени гори.

На територията на ДГС Преслав гнезди в отдели: **2, 6, 101, 231, 180, 181.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

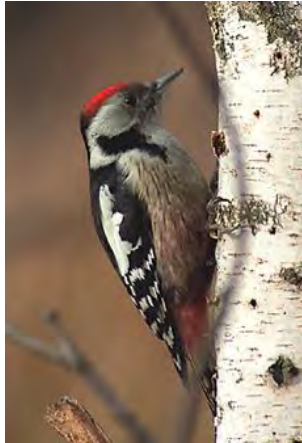
В посочените отдели и подотдели, където видът гнезди да не се допускат никакви сечи с интензивност над 10%. При провеждане на лесовъдски мероприятия да се осигури запазването на старите дървета/”баби”/, на дървета с хралупи, острови на старостта, мъртва дървесина и умиращи дървета.

В посочените отдели да се отделят повече гори в фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

5. Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*)

Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Обитава стари дъбови, букови, габърови, липови и крайречни гори.

На територията на ДГС Преслав гнезди в отдели: **2, 7, 11, 33, 37, 101, 141, 180.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

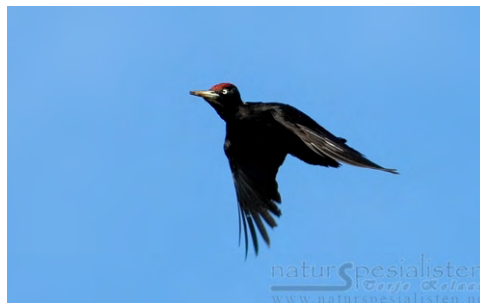
В посочените отдели и подотдели, където видът гнезди да се прилагат само дългосрочно-постепенни сечи – неравномерно-постепенна, групово-постепенна и постепенно-котловинна. При провеждане на лесовъдски мероприятия да се осигури запазването на старите дървета (”баби”), на дървета с хралупи, острови на старостта, мъртва дървесина и умиращи дървета.

В посочените отдели да се отделят повече гори във фаза на старост (10-15%).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

6. Черен кълвач (*Dryocopus martius*)

Рядък вид, включен в „Червена книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.

Обитава стари букови, иглолистни и смесени планински гори до горната им граница; по-рядко нископланински и равнинни гори. Гнезди в стари дървета с хралупи. Най-рано брачни прояви са установени в началото на март, а напуснали гнездото малки в началото на май. Люпилото е от 4-5 яйца, мътенето продължава 12-14 дни, а престоят на малките в гнездото 24-28 дни. При загуба на

първото люпило прави второ люпило. В стари гори гнездовият участък обхваща 100-300 ха, а в горите с малко количество стари и умиращи дървета – 1000-1600 ха.

На територията на ДГС Преслав е установен в следните отдели: **2, 7, 11, 36и, 40к, 62, 96, 101, 102е, 111, 112, 141, 149, 150, 175, 181, 236.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели и подотдели, където видът гнезди да се прилагат само дългосрочно-постепенни сечи – неравномерно-постепенна, групово-постепенна и постепенно-котловинна. При провеждане на лесовъдски мероприятия да се осигури запазването на старите дървета („баби“), на дървета с хралупи, острови на старостта, мъртва дървесина и умиращи дървета.

В посочените отдели да се отделят повече гори в фаза на старост (10-15%).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

7. Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)

Рядък вид, включен в Червената книга на България. Гнезди в разнообразни гори, както в планините така и в равнини, вкл. в стари горски култури. Предпочита дъбови и крайречни гори. Храни се основно с птици –сойки, гълъби, врани, кокошеви, дроздове, а понякога и патици. Постоянен вид.

На територията на ДГС Преслав е установен в следните отдели: 115, 132, 135, 141.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели и подотдели, където видът гнезди да се прилагат само дългосрочно-постепенни сечи – неравномерно-постепенна, групово-постепенна и постепенно-котловинна. При окончателни фази на възобновителни сечи в съседните отдели да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждение. При установяване на гнездо да не се сече в радиус от 500 м. около него през гнездовия период и 250 м. извън него.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

8. Малък ястреб (*Accipiter nisus*)

Включен в Червената книга на България. Гнезди в разнообразни гори, предимно в планините. Предпочита иглолистни и букови гори. Храни се основно с дребни врабчоподобни птици. Среща се целогодишно у нас, като през зимата идват птици от северни райони на Европа. Установен в следните отдели: **18м, 18л, 111, 138**.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели и подотдели, където видът гнезди да се прилагат само дългосрочно-постепенни сечи – неравномерно-постепенна, групово-постепенна и постепенно-котловинна. При окончателни фази на възобновителни сечи в съседните отдели да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждение. При установяване на гнездо да се остави буфер от 250 м около него, в който да не се извеждат сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

9. Осояд (*Pernis apivorus*)

Обитава разнообразни стари гори, най-често дъбови и иглолистни, а също букови в съседство с поляни и ливади от морското равнище до около 1800 m н.в. Гнездото е добре скрито в основата на страничен клон на височина 10-20 m. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2 и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Храни се главно с ципокрили насекоми – оси, пчели и др. У нас е прелетен – идва в края на април и отлита до края на септември.

На територията на ДГС Преслав гнезди в отдели: **117, 151, 180**.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са е установени двойки през гнездовия период, да се не се извеждат интензивни сечи – с интензивност над 10% (освен в горските култури попадащи в изброените отдели). Около идентифицирани гнезда, да не се провеждат сечи в радиус от 500 м около гнездото през гнездовия период от 1.04 до 31.07. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е с радиус не по-малък от 250 м.

Опазване на старите клонести дървета, които предоставят гнездова база на вида. Да не се допуска унищожаване на пасища и ливади. Да се прекратят палене на стърнища и да се провеждат мероприятия за превенция на горските пожари.

Да се оставят повече гори в фаза на старост и в дъбовата зона на ДГС Преслав. Да не се използват инсектициди в горското стопанство в отделите в които попадат гнездовите ив ловните територии на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездата на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние, гнездови успех и евентуални заплахи. Наблюденията в периода от края на май до края на юли се отнасят за местните гнездещи птици.

10. Бухал (*Bubo bubo* L.)

Обитава скалисти терени, проломи, рядко в стари широколистни гори и обрасли с гъста растителност места. Среща се предимно в равнините и ниските планини. Брачният период започва през януари-февруари. Гнезди в скални пукнатини и надвеси, на земята и рядко в хралупи на дървета или стари гнезда на дневни грабливи птици на дървета. Не строи гнезда, снася в някоя ниша или ямка на скален корниз или малка пещеричка. В края на март снася 2-4 яйца. Малките започват да летят през юли. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България/ново издание/ и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Храни се с разнообразни животни - зайци, дребни лисици и порове, таралежи, гризачи, птици, вкл други нощни и дневни грабливи птици и чапли и др.

На територията на ДЛ Велики Преслав е установен в отдели: **130, 144.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В зоните с установено гнездене на вида да се осигури зона на спокойствие без сечи според указанията в Ръководството (от 01.01 до 30.06 - зона 500 м около гнездото) и (от 01.07 до 31.12 - зона 250-350 м). Под скали с установено гнездене на вида да не се извеждат сечи в радиус от 500 м от скалите. Да не се провеждат санитарни сечи в подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели! Да се оставят 10-15% гори във фаза на старост.

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента - септември - октомври и в тези периоди и най-лесно да бъде регистриран.

11. Горска улулица (*Strix aluco*)

Защитен вид. Включен е в приложение III на ЗБР.

Обитава стари широколистни, смесени и по-рядко иглолистни гори, богати на хралупести изсъхнали дървета. Среща се предимно в нископланинската зона, по-малоброен в равнините и във високопланинските райони.

Храни се с разнообразни животни, най-вече дребни горски гризачи и насекомоядни, но също различни птици, земноводни, безгръбначни, риба и раци.

Широко разпространен вид на територията на ДГС "Преслав". Установен в отдели: **11, 14, 23, 28, 102г, 109, 116, 138, 141, 181.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите с установено гнездене на вида да не се извеждат сечи с интензивност над 15%. Да не се провеждат санитарни сечи в подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели! Около установени заети хралупи да не се провеждат сечи в радиус от 500 м. през гнездовия период /1.02.-31.07./ и 250 м. извън него. Да се оставят 10-15% «острови на старата гора».

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента- септември- октомври и в тези периоди и най-лесно да бъде регистриран.

12. Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*)

Много рядък вид пойна птица, гнезди у нас основно в Източна България. Световно застрашен вид. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България. Гнезди главно в стари, хралупести широколистни гори, обикновено в долове със стара букова, дъбова или габърова гора. Гнезди в хралупи и полухралупи.

Установен в следните отдели и подотдели: **11, 17, 18, 22, 28е, 33, 36и, 37в, 37и, 38е, 40, 47, 61о, 97а, 101, 102, 116д, 109г, 109в, 138а, 138и, 141а, 168, 173, 175, 180, 188, 192а, 224, 240, 241, 131.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В подотделите, където е установен вида да не се извеждат никакви сечи. В отделите, където е посочен вида да не се извеждат сечи с интензивност над 10% от насаждението, като при това се оставят всички дървета от възрастовите класове над 100 г.

Задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). В отделите не се допуска провеждането на санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса с изключение на големи природни нарушения (ветровали, снеголоми). Определен брой съхнещи, хралупести дървета дори се оставят и извън картираните отдели!

В посочените отдели да се отделят повече гори във фаза на старост.

Поставяне на изкуствени къщички за подпомагане на гнезденето само в горски участъци, където липсват хралупести дървета.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Допълнителни проучвания за прецизиране разпространението и числеността на вида в района. Картиране на наличните гнездови двойки.

13. Благороден елен (*Cervus elaphus*)

Широко разпространен но малочислен основно в южните части на стопанството. Предпочита по изредените широколистни и смесени гори с повече тревна растителност и подраст.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района. Да не се допуска безразборно застрояване и безпокойство.

Да се ограничат горскостопанските работи в периода 01-30.09, около сватбовищата на благородния елен.

В подотделите, които са посочени като сватбовища не се допуска извеждане на механизирани дърводобивни дейности през размножителния период. Допускат се единствено дейности свързани с предотвратяване на нарушения от всякакъв произход – напр. противопожарни, лесозащитни мероприятия или такива, които са за защита на важни инфраструктурни обекти.

Лесовъдските мероприятия през останалото време трябва да осигуряват запазване на природната стойност на насажденията като сватбовища, т.е.:

- Да не се допуска замърсяване на горските територии с битови отпадъци и вредни химически вещества;
- На местата, където има калища да не се извършва сеч на дървета в радиус от 15 м, а извозните трасета да се проектират и залагат, така че да не разрушават калищата;

Да се прилагат възобновителни сечи с по-дълъг възобновителен период – напр. постепенно-котловинни.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на елените в района и определяне на половото съотношение на животните.

ВКС 2. ЗНАЧИМИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ФОРМИРАЩИ ЛАНДШАФТ ОТ РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, В КОИТО ВСИЧКИ ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАЩИ СЕ ВИДОВЕ СЪЩЕСТВУВАТ ПРИ ЕСТЕСТВЕНИ УСЛОВИЯ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ОБИЛИЕ.

ВКС 2 представляват значими горски територии, формиращи ландшафт от регионално и национално значение, в които всички естествено срещащи се видове съществуват при естествени условия на разпространение и обилие.

При формиране на критериите за разпространение на горите, отговарящи на ВКС 2 е взето под внимание географското разпространение на обширните горски масиви на територията на страната. Горите отговарящи на тази консервационна стойност се обособяват по критериите - естественост, фрагментираност и минимален териториален размер на жизнено проявление на популациите на естествено срещащи се видове.

При определянето на тази консервационна стойност се включват типични ландшафти и тяхното биологично многообразие от района на Стара планина. Горите на територията на ДГС "Преслав" отговарят на критериите на консервационната стойност, разглеждани в контекста на видовия състав, произхода и пространственото им разположение.

Гора	% Естественост	% Фрагментираност
Рила, Пирин, Стара планина, Родопи	80	5

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на процента на лесистост на ДГС Преслав.
2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особеностите на конкретното насаждение.
3. Най-малко 2% от територията на горскостопанската единица трябва да бъдат отделени за осигуряване на гори от основно представените горскодървесни видове, които са във фаза на старост (Old-growth forests).
4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържат определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.
5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.
6. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав.
7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. Да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал на разпространение на територията на ДГС Преслав.
8. Да не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятията за контрол на ерозионни процеси.
9. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията. При планиране на пътищата и инфраструктурата, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на организмите – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните и т.н.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и лесистост.
2. Мониторингането се извършва всяка година по документи и снимки. Да се използват действащите лесоустройствени проекти, планове за управление, териториално устройствени планове,

процедури, свързани с промяна на предназначението на горски територии, стопански планове и т.н.

3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.
4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, касаещи някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконна сеч, разработване на мини, неустойчиво земеделие и др.
5. Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.

ВКС 3. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ РЕДКИ, ЗАСТРАШЕНИ ИЛИ ИЗЧЕЗВАЩИ ЕКОСИСТЕМИ, ИЛИ СЪДЪРЖАЩИ СЕ В ТАКИВА.

ГВКС представляват всички ЗГГФ, включени в списъка на *Приложение 4* към Националното ръководство. За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (Old growth forests), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи. Тези гори включват наличие на:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клонови;
3. Дървета с масивни живи клонови (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с белези от пожар или дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ЛУП на ДГС Преслав. Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към Приложение 4 на Националното ръководство за определяне на ГВКС, за територията на ДГС Преслав са идентифицирани 6 типа редки, застрашени или изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

G1.111 Middle European [*Salix alba*] forests

В това местообитание се включват крайречни, най-често смесени върбово-тополови, или чисти върбови или тополови гори в низините и равнините, в условията на континентален климат в Северна България. Най-голямо разнообразие имат в поречието на р. Дунав и по островите му. В долните и средни течения на големите притоци на р. Дунав - Искър, Огоста, Лом, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом, са се запазили на различни места като тесни ивици, доминирани главно от бяла върба или малки петна от бели и черни тополи. Развиват се на глинесто-песъчливи, богати най-често карбонатни алувиални (наносни) почви (Calcaric Fluvisols). Те са добре аерирани и богати на хумус, но хумификацията им периодично се прекъсва от заливанията и отлагането на нови наноси. Богати са на азот, с което се обяснява и наличието на много нитрофилни видове в състава на горската растителност. Терените се характеризират с различно по продължителност и височина на водния стълб заливане от „черешовите” води, с максимум в края на май до началото на юни. Най-продължително (4-6 месеца) се залива зоната разположена до 2 m височина от средното ниво на р. Дунав. В зоната над 5 m, където заливанията са спорадични, растителността се развива върху карбонатни черноземи (Calcic Chernozems), а в местата със задържане на вода и отлагане на наноси главно по „затоните” (канални) на островите и блатата - на ливадно-блатни почви (Mollic Gleyisols).

Основни едификатори в най-дълго заливаната част са *Salix alba* и *Salix x rubens* - хибрид на *Salix alba* и *Salix fragilis*. Заедно с тях често се срещат *Populus alba* и *P. nigra*, и по-рядко типичната *Salix fragilis*. Върбите формират пионерни съобщества на освободените песъчливо-глинести коси и алувиални наноси, които постоянно се променят в зависимост от динамиката на наносите на р. Дунав. Пониците на бялата върба формират крайречни храсталаци в преходната зона между гората и новообразуваните наноси, заедно със *Salix purpurea* и *S. triandra*. Последните постепенно с развитието на бялата върба намаляват и на десетата година почти напълно изчезват. Заливането на тези гори продължава от 60 до 120 дни и в зависимост от неговата продължителност се развиват върбови гори без храстов и тревен етаж (в най-продължително заливаната зона например в „затоните” между островите) и такива с богат подлес (на по-издигнатите и отцедливи места). Върбите достигат височина около 8-12 m, а проективното им покритие до 80-90 %. Развиват въздушни корени, като броят и гъстотата им зависят от продължителността на заливане. На места е развит храстов етаж, в който участват *Rubus caesius* var. *aquaticus* (основен доминант), *Crataegus monogyna*, *Cornus sanguinea*,

Euonymus europaeus, *Ligustrum vulgare* и по-рядко *Frangula alnus*, *Viburnum opulus*. На много места (особено по р. Дунав) първичната структура на крайречните гори е силно променена от масовото участие в храстовия етаж на инвазивния американски вид *Amorpha fruticosa*. За върбовите гори е характерно, че се срещат често увивни растения - *Clematis vitalba*, *Humulus lupulus*, *Vitis sylvestris*. Флористичната структура на тревния етаж е много разнообразна и включва предимно хигрофити, нитрофили и много рудерали. На по-осветените и по-дренирани места височината на този етаж може да надмине 1,5 m. Най-често в него участват *Althaea officinalis*, *Bidens frondosa*, *B. tripartita*, *Calystegia sepium*, *Cirsium arvense*, *Echinochloa crus-galli*, *Erigeron annuus*, *Euphorbia lucida*, *E. palustris*, *Galium aparine*, *G. palustre*, *Glycyrrhiza echinata*, *Iris pseudacorus*, *Leucosium aestivum*, *Lycopus europaeus*, *Lysimachia nummularia*, *L. vulgaris*, *Lythrum salicaria*, *Myosotis scorpioides*, *Phalaris arundinacea*, *Phragmites australis*, *Polypogon viridis* (= *Agrostis verticillata*), *Rorippa amphibia*, *Solanum dulcamara*, *Stachys palustris*, *Symphytum officinale*, *Typha latifolia*, *Urtica dioica*. Рудералните и нитрофилни видове доминират по откритите места, които се появяват при деградацията вследствие на антропогенната дейност или на естественото изреждане на върбовите гори, когато те надминат 40-50 годишна възраст. Прекратяването на ежегодните заливания също води до ксерофитизация, рудерализация и увеличаване на участието на *Amorpha fruticosa* - вид, който не издържа на продължителното заливане.

Върбите формират и смесени фитоценози с други дървесни видове, които понасят преовлажняването и заливанията. Това са най-често черната (*Populus nigra*) и бялата (*Populus alba*). Те са сравнително по-сухолюбиви от върбите и се развиват при заливане до около 60 дни. На места образуват и монодоминантни, но неголеми по площ гори, които имат флористична структура много близка до тази на върбовите гори. Заради това всички смесени върбово-тополови съобщества с участие или доминиране на *Populus alba*, *P. nigra*, *Salix alba*, принадлежат към една асоциация *Salicetum albae* s.l. (= *Salici-Populetum*) от съюза *Salicion albae*. В състава на тези гори участват макар и единично и други дървесни видове - *Alnus glutinosa*, *Fraxinus oxycarpa*, *Morus alba*, *Pyrus pyraeaster*, *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Ulmus minor*, а в последните години все повече се разпространява инвазивният вид *Acer negundo*.

Във вътрешността на България, край по-големите реки, върбите образуват само тесни ивици (дори до няколко метра или редици от дървета край по-малките реки), а на места има запазени гори от бяла топола или кавак (*Populus alba*), която е по-сухоустойчива в сравнение с бялата върба и черната топола.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания (Бисерков ред. под печат) с категория "застрашено местообитание".

На територията на ДГС "Преслав" местообитанието е установено в отдели: **7 а, 8 а, 172 и, 173 и, 242 з, 249 з.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В тези гори или ивици растителност не се препоръчва да се водят горско стопански мероприятия, с изключение на сечи за подържане на проводимостта на речните корита. Тъй като попадат в системи за предпазване от вредното въздействие на водите, тези гори имат преди всичко защитно значение.

G1.63 Medio-European neutrophile [*Fagus*] forests

Неутрофилните букови гори са най-разпространените в България букови гори. Формирани са на относително по-големи надморски височини от около 700 до около 1800 (2100) m при типичен планински климат. Заемат предимно северни склонове, долове и клисури. Почвите са неутрални, слабо кисели или слабо алкални, богати на хранителни вещества, влажни кафяви горски (*Eutric*, *Dystric* и *Mollic Cambisols*). Тези гори се развиват при среден хидротермичен режим и се характеризират с участието на редица бореални и средноевропейски видове, което ги прави сходни със средноевропейските букови гори. Преобладаващ дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*), който понякога в по-ниските части формира смесени широколистни гори с участие на *Acer heldreichii*, *A. pseudoplatanus*, *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Populus tremula*, *Sorbus aucuparia*, *Ulmus glabra*, а в по-високите части на планините образува смесени широколистно-иглолистни гори с *Abies alba*, *Picea abies* и *Pinus sylvestris*. Храстов етаж обикновено не се формира, но сравнително постоянно участие имат *Daphne mezereum*, *Lonicera xylosteum*, *Rubus idaeus*, *Salix caprea*, *Sambucus racemosa*. Мезофилните букови гори се отличават с богат и разнообразен по флористичен състав и обилие тревен етаж в сравнение с

останалите букови гори в България. Доминиращи видове най-често са *Anemone nemorosa*, *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum*, *Lamiastrum galeobdolon*, *Sanicula europea*, *Melica uniflora*.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания (Бисерков ред. под печат) с категория “почти застрашено местообитание”.

На територията на ДГС Преслав неутрофилните букови гори са представени от следните подтипове:

1. Типични неутрофилни букови гори (асоциация *Asperulo-Fagetum*).

Типичните неутрофилни букови гори са най-разпространения тип букови гори. Заемат главно средната част на буковия пояс в диапазона 1000-1500 m надм. вис. Отличават се със сравнително ниско покритие на тревния синузий, в който най-често доминират *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum* и *Mycelis muralis*.

2. Мезофитни букови гори върху сравнително бедни почви (асоциация *Festuco drymejae-Fagetum*).

Този подтип включва гори върху бедни до средно богати, добре запасени с влага кафяви горски почви и сенчести склонове с надморска височина от 600 до 1500 m. Етажът на дърветата, в който често пъти субедификатори са *Carpinus betulus* и *Quercus dalechampii*, е със сравнително пониско покритие. По-високата почвена влажност определя участието на мезохигрофити като *Eupatorium cannabinum* и *Prunella vulgaris*. Основен доминант е *Festuca drymeja*. Постоянно присъствие имат също *Galium odoratum*, *Prenanthes purpurea* и *Rubus hirtus*.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “почти застрашено местообитание”.

На територията на ДГС “Преслав” местообитанието е установено в отдели: *1 в, л, 4 б, 5 л, м, б а, 8 г, д, 18 м, 19 а, с, ф, ц, 20 а, б, з, и, 21 а, 22 в, 23 к, 26 г, 27 л, 34 к, 37 к, 41 и, 46 е, м, 47 б, з, 48 д, е, л, н, 50 ж, 52 д, 54 и, 55 г, 56 е, 62 г, 63 а, б, в, г, з, 64 а, б, д, з, л, м, 65 а, в, г, д, з, и, 66 г, д, е, з, 74 д, з, и, 76 а, д, ж, з, 90 г, д, 91 г, д, ж, и, л, 92 а, д, е, 93 г, ж, л, н, р, 94 а, б, д, и, 95 а, г, е, ж, к, о, п, 96 а, г, и, 99 б, 100 д, 105 а, 126 п, 128 в, 146 б, в, д, к, ц, ч, 147 е, и, к, л, 148 в, е, з, к, 149 б, в, г, д, е, ж, з, 150 к, 151 а, б, 152 а, б, г, 153 и, 154 а, б, в, г, 155 г, д, 156 а, б, в, е, 157 а, б, г, е, з, 158 б, 159 в, д, е, 160 н, с, у, ф, 161 ж, и, 162 г, з, л, 163 а, б, в, д, з, и, к, л, м, о, 164 а, 165 и, 166 а, б, ж, н, 168 б, 170 а, г, з, 178 н, о, 187 н, о, 231 г, 240 в, д, 242 о, п, 245 а, г, д, е, ж, з, и, т, у, 246 а, б, в, г, д, 248 а, б, в, г, е, 250 а, б, в, 257 а, в, г, е, 258 г, д.*

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

При извеждане на възобновителни мероприятия е необходимо да се премине от краткосрочно-постепенни към дългосрочно постепенни сечи – неравномерно-постепенна и групово-постепенна. Възобновителният период е между 40 и 60 години, като интезивността на отделните намеси е в рамките на 20-25%. Не се маркират за сеч дървета с хралупи, а също и т.нар „дървета баби“. Оставят се „острови на стара гора“ с площ 10%. Насаждения, в които е приложена краткосрочно-постепенна сеч и склопеността е 0,3-0,4 окончателната фаза не се извежда. При извеждане на отгледните мероприятия се прилага върхов или комбиниран с върхов уклон метод, при което се толерират и единично срещащи се дървесни видове. Препоръчва се прилагането на концепция за природосъобразно производство на висококачествена дървесина.

G1.66 Medio-European limestone [*Fagus*] forests

Ксеротермофилни гори, развиващи се върху варовити, често плитки почви от типовете лесивирани файоземи (Luvic Phaeozems) и рендзини (Rendzic Leptosols). Основен дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). В състава на дървесния етаж участват още *Tilia tomentosa*, *T. cordata*, *Carpinus betulus* и *C. orientalis*. Храстовият етаж е изграден от *Acer campestre*, *Cornus mas*, *Fraxinus ornus* и *Ligustrum vulgare*. В тревния етаж участват видове, характерни за термофилните дъбови гори (*Brachypodium pinnatum*, *Lathyrus niger*, *Mycelis muralis*, *Physospermum cornubiense*). Характерен белег е и участието на видове от сем. Orchidaceae (*Cephalanthera* spp., *Dactylorhiza cordigera*, *Epipactis* spp., *Neottia nidus-avis*, *Orchis pallens*).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “почти застрашено местообитание”.

На територията на ДГС “Преслав” местообитанието е установено в отдели: *2 г, и, л, 3 в, е, з, 4 д, ж, з, 5 б, в, 6 д, 7 и, к, 11 г, д, 12 в, е, ж, 15 а, в, г, д, 17 б, е, 18 л, р, с, т, 19 б, в, ж, 21 б, 22 а, б, г,*

23 д, ж, з, и, 25 а, б, в, 26 б, д, е, з, 27 в, д, ж, н, 28 а, е, ж, з, и, 29 а, з, 31 е, з, 32 а, в, г, д, 33 к, л, у, 34 ж, л, 35 а, б, г, н, 36 д, и, п, 37 е, и, л, н, 38 д, е, 40 г, и, р, т, у, ф, х, 41 е, з, л, 42 а, 43 л, 47 м, н, 49 д, 51 а, 52 е, 53 б, г, д, е, ж, 54 а, в, д, о, 55 а, о, 56 а, б, д, ж, з, и, к, 57 а, в, г, ж, 58 д, 59 б, 60 в, д, е, ж, 61 г, е, з, к, м, п, 66 а, к, 74 е, к, л, 93 к, 95 в, 97 а, б, в, д, з, 102 г, е, 103 г, е, ж, 104 б, 107 з, 108 б, 110 в, г, е, ж, и, к, 113 г, 114 ж, з, 115 в, 116 ж, 124 б, 131 б, е, ж, 133 з, 135 б, в, г, д, 136 в, е, 175 в, 176 д, 178 е, к, 179 б, з, и, 180 а, в, з, 181 а, в, ж, 184 г, 189 г, з, 190 а, в, д, ж, 191 г, и, 192 а, 193 а, 194 а, б, 197 в, д, 198 а, в, г, 199 б, 201 г, и, л, 202 в, 203 а, б, 204 г, 205 е, ж, л, 206 в, д, 207 а, 209 в, 210 в, 211 а, 212 б, в, 213 в, 217 д, 219 в, 238 б, 241 е, ж, 242 д, 243 ж.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

За да бъдат запазени се препоръчва в тези гори да не се провеждат стопански дейности. Допускат единствено санитарни сечи с интензивност до 10%.

G1.7E *Aesculus hippocastanum* forests

Това е местообитание, при кето се развиват мезофилни горски съобщества доминирани и с участие на конски кестен (*Aesculus hippocastanum*). Тези гори имат реликтен произход и ендемично разпространение на Балканския полуостров. В България съществува едно единствено находище в Източна Стара планина - Преславската планина. Представяват северноприсредиземноморски тип растителност, която в миналото е имала по-широко разпространение и показва връзки с горската растителност в Северна Гърция (Тесалия и Епир), Западна Македония и Албания, където са останалите находища на вида. Съобществата обитават варовити терени по течението на р. Дервишка и р. Лазарска. Локализираны са по стръмните брегове, в най-влажните им части, под формата на повече ли по-малко плътни ивици. Почвата е светлосива горска, развита върху варовици, средно дълбока и свежа. На повърхността е слабо кисела, а в дълбочина - слабо алкална. Отделни групи кестенови дървета заемат голи скалисти стръмни (25-60 °) терени наоколо. Конският кестен формира чисти и смесени съобщества с покритие на дървесния етаж 80-90 %. Гората е разновъзрастова, като най-старите дървета са на възраст над 100 години. Средният диаметър на стъблата е 35-40 cm, а максималният е 80-90 cm. Семенното възобновяването е ограничено, преобладава издънковият подраст.

В дървесния етаж на тези съобщества единично участие имат *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*, *Juglans regia* (субспонтанно), *Sorbus torminalis*, *Tilia tomentosa*, *Ulmus glabra*. От храстите с висока константност се срещат *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus monogyna*, *Staphylea pinnata* и др. Тревната покривка е с ниско общо покритие и беден състав. Пролетният синюзий е представен от *Anemone ranunculoides*, *Corydalis bulbosa*, *C. solida*, *Erythronium dens-canis*, *Isopyrum thalictroides*, *Scilla bifolia*. В тревната покривка най-често участват *Arenaria agrimonoides*, *Dentaria bulbifera*, *Euphorbia amygdaloides*, *Mercurialis perennis*, *Milium effusum*, *Scilla bifolia*, *Symphytum tuberosum*, *Viola reichenbachiana* и др.

Общата площ на местообитанието е около 75 дка, които се разпределят по находища, както следва - Зурлева река 10 дка, Дервишка река около 60 дка, по Лазарска река 5 дка и р. Акънджа - около 7 дървета.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория "критично застрашено местообитание".

На територията на ДГС "Преслав" местообитанието е установено в отдели: 37 д, 168 и.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

За да бъдат запазени се препоръчва в тези гори да не се провеждат стопански дейности.

G1.7C4 *Thermophilous [Tilia] woods*

Гори с ясно изразено доминиране на сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), възникнали предимно вторично на мястото на дъбови гори. Освен основният вид, в дървесния етаж участват *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Quercus cerris*, *Q. robur*, *Quercus frainetto*, *Q. petraea* agg., *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *A. tataricum*, *Sambucus nigra*, *Sorbus torminalis*, *Tilia cordata*. В липовите гори няма развит храстов етаж. В някои съобщества сравнително често се среща *Staphylea pinnata*, Други храстови видове, които участват в състава на липовите гори, са *Berberis vulgaris*, *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus monogyna*, *Ligustrum vulgare*, *Viburnum lantana*. Тревната

покривка е с ниско покритие, като по-често се срещат *Arum maculatum*, *Buglossoides purpurocoeerulea*, *Dactylis glomerata*, *Hedera helix*, *Geum urbanum*, *Melica uniflora*, *Melittis melissophyllum*, *Ruscus aculeatus*, *Ruscus hypoglossum*, *Asperula taurina*, *Carex pilosa*, *Cephalanthera damassonium*, *Lilium martagon*, *Limodorum abortivum*, *Platanthera chlorantha*, *Stellaria holostea* и др. Характерно е масовото развитие на пролетни ефемероиди (*Anemone ranunculoides*, *Convallaria majalis*, *Corydalis bulbosa*, *C. solida*, *Ranunculus ficaria*, *Gagea minima*, *Galanthus elwesii*, *Helleborus odoratus*, *Isopyrum thalictroides*, *Lamiastrum galeobdolon*, *Polygonatum latifolium*, *Pulmonaria officinalis*, *Scilla bifolia*, *Viola odorata*, *V. reichenbachiana*), които на места формират кратковременен етаж с покритие до 80 %.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “застрашено местообитание”.

На територията на ДГС Преслав местообитанието е установено в отдели: *1e, 104u, 125d, 160a, 3, м, 161a, м, 169з, 171г, д, е, 172б, в, 173в, 177ж, 178б, 188a, 239a*.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В насажденията в добро състояние се препоръчва да се удължи турнуса на сеч. Лесовъдските мероприятия трябва да подпомагат създаването на смесени насаждения. Необходимо е, отгледните мероприятия да се извършват навреме, за да се подобри устойчивостта и качествените показатели на младите насаждения.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

Строг контрол при събирането на цветовете за стопански цели и недопускане на сечта на клонови и цели дървета за тази цел.

G1.A4 Ravine and slope woodland

Смесени широколистни гори разположени на стръмни и урвести места. Характерни растителни видове са планински ясен (*Fraxinus excelsior*), обикновен явор (*Acer pseudoplatanus*), дребнолистна липа (*Tilia cordata*) и едролостна липа (*Tilia platyphyllos*).

Местообитанието е представено от сенчести и влажни смесени първични или вторични широколистни гори с разнообразен дървесен състав и задължително участие на *Acer spp.*, *Tilia spp.* и *Fraxinus spp.* Тези гори заемат най-често стръмни и отвесни скални склонове, сипеи или неравни колувиални наноси, по-често на варовик. Тревният етаж е представен от видове, характерни за буковите гори. Те са се запазили на местата където доминирането на бука е било невъзможно. Флористичният състав е разнообразен, но с най-висока срещаемост са следните видове: *Allium ursinum*, *Dryopteris spp.*, *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Mercurialis perennis*, *Phyllitis scolopendrium*, *Polystichum setiferum*, *Urtica dioica* и др.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “застрашено местообитание”.

На територията на ДГС Преслав местообитанието е установено в отдели: *18м, 40с, 171г, 172в*.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тъй като част от смесените широколистни гори растат на непродуктивни терени се изисква за всяко конкретно насаждение да се направи оценка за ползата от поставяне на производствени цели. При стопанисването им е необходимо да се прилагат лесовъдски системи, които да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура и запазване на дендрологичното разнообразие. Да не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи. Да не се извършват голи сечи и реконструкции. Не се препоръчва изкуствено възобновяване, особено с нетипични за района и/или езотични видове. Отгледните мероприятия в стопанисваните млади насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествените им параметри. Да се ограничи пашата на домашни животни в насажденията.

Приоритет при стопанисването на издънковите гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

Гори във фаза на старост

Определени Гори във фаза на старост (old-growth-forest) в ДГС “Преслав” - 2,6% от общата площ на стопанството), както следва:

подотдел	Площ ха	подотдел	Площ ха
4 б	10,3	10 а	17,6
4 ж	13,6	10 г	13,6
5 г	21,6	10 д	18,8
5 д	24,6	11 а	17,0
5 е	14,6	11 д	6,9
5 л	18,0	12 г	22,4
6 а	25,0	12 д	6,6
6 в	16,9	14 в	16,4
6 г	20,2	14 г	10,7
6 д	10,6	14 д	19,9
7 е	5,8	16 в	14,2
7 ж	1,8	16 д	15,8
7 и	10,2	16 е	14,1
8 г	25,7	17 а	22,3
8 д	15,4	17 в	11,3
8 е	12,6	17 е	18,6
8 и	7,1	17 и	25,6
8 к	20,9	Обща площ	427,8
9 а	28,0		
9 г	6,8		
9 д	16,8		
9 е	22,2		

На територията на ДГС “Преслав” са оставени без стопански ползвания допълнително към Горите във фаза на старост и следните насаждения (още 3,1% от общата площ на стопанството):

подотдел	Площ ха	подотдел	Площ ха
100 а	9,2	140 н	3,6
100 б	13,7	141 е	3,0
100 в	13,7	143 б	1,1
100 д	17,2	167 л	24,1
100 е	16,9	171 з	7,5
101 б	12,6	178 б	4,8
104 м	9,3	178 м	4,6
107 г	38,1	181 г	5,8
108 г	18,5	190 б	8,7
108 ж	6,9	190 е	4,2
108 и	6,7	197 е	26,0
109 е	19,3	203 в	4,5
121 а	1,4	203 е	9,7
122 д	6,3	204 а	16,3
123 л	7,2	213 г	22,7
132 б	11,5	221 в	12,2
133 а	15,4	233 з	16,4
133 г	9,8	237 г	19,8
133 ч	3,9	237 е	20,8
134 а	6,2	224 а	16,0
135 з	9,7	244 в	13,0
139 г, д, е	4,2	Обща площ	506,3
139 н, о	1,9		427,8
139 р	0,9		934,1

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост определените насаждения трябва да се оставят на естествената им динамика. В тях се не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 50% от ГТ

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Мониторинга на тези ГВКС включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието на вида гора, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора:

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя може да се провежда веднъж или повече годишно, ако е необходимо сезонно отчитане, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.
2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.
3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.
4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

При извършване на мониторинга може да се окаже, че плановете за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в плановете и дали досегашния модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване, териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

ВКС 4. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, КОИТО ИЗПЪЛНЯВАТ ВАЖНИ ПРИРОДНИ ФУНКЦИИ В КРИТИЧНИ СИТУАЦИИ (НАПР. ЗАЩИТА НА ВОДОСБОРИ, КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА).

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните компоненти:

- Гори представляващи единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за водосбора
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори с пожарозащитни функции
- Гори с решаващо значение за земеделието и рибарството

На територията на ДГС Преслав са представени типове ГВКС, свързани с екологичните функции на горските екосистеми. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от лесоустройствения проект и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ДГС Преслав са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

В България за ГВКС се считат всички ЗГГФ попадащи в рамките на санитарно-охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно-битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г. За ВКС се считат също и ЗГГФ попадащи в близост до източници за питейно - битово водоснабдяване, но без определени официални СОЗ, когато те са територии, включващи реката и крайбрежните заливаеми ивици на разстояние от 3500 м над водовземането и 50 м под него с широчина не по-малка от 1500 м от двете страни на реката.

За територията на ДГС Преслав в тази консервационна стойност попадат следните отдели и подотдели, определени като вододайна зона, обособени с цел снабдяване на населените места с вода за питейно - битови нужди:

ДГС Преслав	Отдели
Вододайни зони яз. „Тича”	18б,в,г,д,х,ц,ч,ш,ю,2,3,4,17,18; 19м,н,п,р,с,т,у,ф,х,ц,ч,1; 20е,ж,з,и,к,л,м,о,р,2,3,4,5 21к,л,5; 23и,4; 24а,б,в,д,1,2;76е,ж,з,и,1; 90к,л,м,н,о; 91а,б,в,г,1,2; 92а,б; 95а,б,в,г,д,1; 96а,б,1,2; 245а,б,в,г,д,е,ж,т,у,х,ц,1,2,3; 246а,б; 247а,б,в,г,д,е,и,н,о,п,р,ш,в1,г1,1,2,3; 248а,б,в,д,е,1; 254ж,з,п,р,с,т,у,ф,ц,ч,ш,4,5,7,8,10,11,13,14,16.17,19,20,22,23; 255к,л,м,о,п,р,с,т; 256а,б,в,ж,з,1,2,4,5; 257н,о,п,р,х,ц,ч,ш,щ; 258т,у,ф,х,ц
Вододайни зони яз.”Дервиша”	178; 182; 183; 186; 187
Вододайна зона яз.”Карьерата”	105; 107; 108; 109; 110; 32; 33
Вододайни зони на р.Камчия	3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 12; 13; 167; 168; 170; 171; 172; 173; 239; 240; 241; 242; 243
Каптажи с. Методиево	218; 219
Каптажи с. Имренчево	188; 201

Каптажи с. Осмар	133;
Каптаж с.Троица	134; 135; 138; 139; 140; 143; 144

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1

- До обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., се използват следните общи препоръки за лесовъдска намеса в посочените насаждения:
  - ✓ Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
  - ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
  - ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5, но и да не е по-висока от 0.8, тъй като се увеличава процента на евапотранспирация;
  - ✓ Забрана за използване на голи сечи;
  - ✓ Зоните в непосредствена близост до водоизточниците изискват повече внимание при планиране и провеждане на дейностите, минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност или липса на такъв.
- Трябва да се извършва обучение на персонала, който участва в горскостопанските мероприятия. Обучението трябва да запознае персонала с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.
- След обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., горскостопанските мероприятия трябва да се съобразяват с посочените в нея режими на стопанисване и опазване.
- В процеса на учредяване на СОЗ, стопаните трябва да търсят компенсиране на пропуснатите ползи или увеличени разходи при стопанисването на горите .

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.1

Горските стопани трябва да използват мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

В България за ГВКС се приемат всички ЗГГФ, които представляват:

1. ЗГГФ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;
2. Съобщества на клек (*Pinus mugo*);
3. ЗГГФ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метровата ивица под ГГГ;
4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;
5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;
6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг);
7. ЗГГФ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.

За територията на ДГС Преслав са определени ГВКС, покриващи изискванията на т. 4, 6 и 7 от определението, съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС.

Отдели, представляващи ВКС 4.2.4 на територията на ДГС Преслав: 7а, 8а, 239е, 242г, з.

Отдели, представляващи ВКС 4.2.6 на територията на ДГС Преслав: 1в; 3-6, а, б, к, л; 4-1, 2, 3, 4, 7, а, б, и; 5-1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, а, б, г, е, ж, з, и, л, м; 6а; 7-1, 2, 3, а, в, д, е, ж; 8-1, 2, а, б, в, д; 9-4, 5, д; 13-9, 10, а, б, в; 16а; 18а; 164и; 167-3, и, к; 168-8, 9, 10, 12, 13, в, г, д, е, ж, з, к, л; 170-5, 6, 7, е, ж, к; 171-6, 7, к, л; 172-5, е, ж, з, и; 173-3, е, ж, з, и; 231-6, 8, к, л, м, н; 239-5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, г, д, е, ж, з, и; 240-3, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14, з, и, к, л, м, н; 241е, ж, з, и; 242-7, 8, 9, 10, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, о, п; 243-4, 5, 6, д, и; 248а, 249з.

Отдели и подотдели, представляващи ВКС 4.2.7 на територията на ДГС Преслав: 18-2, 3, 4, б, в, г, д, х, ц, ч, ш, ю; 19-1, н, п, р, с, т, у, ф, х, ц; 20-2, 3, 4, 5, е, ж, з, и, к, л, м, о, р; 21-5, к, л; 23-4, и; 24-2, а, в, д; 76-1, е, ж, з, и; 90к, л, м, н; 91-1, 2, а, б, г; 92а, б; 95-1, а, б, в, г, д; 96-1, 2, а, б; 245а, в, г, д, е, ж, т, у; 246а, б; 248-1, а, б, в, д, е; 257р.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.2

1. Провеждането на стопанска дейност трябва да се извършва съобразно Правилника за определяне, устройство и стопанисване на горите и териториите със специално предназначение. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с поддържане и подобряване на ВКС 4.2.
2. За насажденията с ВКС 4.2.4 са в сила всички мерки, които са посочени за съответните насаждения, посочени във ВКС 3 за типа Крайречни заливни гори, доминирани от бяла върба.
3. В насажденията, формиращи защитната ивица около големите реки могат да се посочат следните общи препоръки за лесовъдска намеса:
  - ✓ За намаляване повърхностния воден отток да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
  - ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия с подходящи местни видове за увеличаване лесистостта на водосбора;
  - ✓ В насаждения с влошени структурни параметри и устойчивост да се планират и прилагат възстановителни мероприятия;
  - ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
  - ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5;

- ✓ Забрана за използване на голи сечи, освен в интензивните топови култури, като след сечта е необходимо залесяване на площта в максимално кратки срокове;
  - ✓ След прекратяване на стопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища);
4. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.
  5. Поради опасността от ерозия, трябва да се използват технологични схеми и техника, осигуряващи минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина.
  6. След прекратяване на стопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища);
  7. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията, предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.2

В мониторинга на ВКС 4.2. се включват параметри като здравословно състояние на гората, наличие и интензивност на ерозионните процеси, промени в структурата и състава на насажденията, количество и структура на мъртвата дървесина. Като допълнение се организира мониторинг на параметри, характеризиращи водорегулационните функции на гората, като динамика на лесистостта, ерозионните процеси, степен на повреди по крайречната растителност и др.

За определяне на отклонения в функционалността на тези гори може да се използва мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ

В България за ГВКС се приемат всички ЗГГФ, представляващи:

1. ЗГГФ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;
2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси,
3. Гори, предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегосборна област с наклон между 20°–50°, както и такива разположени под обезлесена снегосборна област с дължина над 200 м. и наклон над 20°;

От ЗГГФ, включени на територията на ДГС Преслав за тази консервационна стойност се покриват определенията по т.1.

Насаждения с наклон над 30°: 1и, м, н, п; 2-3, 4, а, г, д, з, и, к; 3г, е, ж, з, и; 4-1, 2, 3, 4, б, е, ж; 5г, д, е, л; 6-1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, в, г, е; 7д, е, и, к; 8-2, б, в, д, е; 9-3, 4, а, в, г, д; 10-1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д; 11а, в, г, д, е; 12а, б, в, г, д, е; 13-4, 5, 6, 9, а, б, в, г, д, е; 14-1, 2, 4, 5, 6, а, б, г, д; 15б, е; 16-1, 4, 5, а, б, г, д, е; 17-10, 2, 3, 5, 7, 8, 9, а, в, ж; 18-3, а, б, м; 19р; 20з, к; 21и, к; 26к; 27л; 29в, г, з; 31а, б, в, д, и; 33-2, 3; 34-1, 2, е; 35б; 36-2, б, г; 37-3, б, к; 38б; 39а, г; 40т; 41м, н; 46а, б, г; 47д; 51а; 52б; 61-3; 90а, н; 100-2, 4, 5, в, е, ж; 102в, г, д; 103а, б; 104г; 105-5, а; 106-5; 107е; 109г; 110-1; 118е; 120-2, г; 121а; 122е; 131в, д, и, к; 133-1, 2, 3, 4, г, з, и, к; 134-1, 2, 4, а, в, г; 135д; 138-2, и; 139-4, 5, к; 140-1, г; 142-1, 2, 3, 4, б, в, г; 143-1, 2, а, б; 144-1, 2, 3, а, в; 145а; 167-3; 168к, л; 170-4, 5, и, к, л; 171а; 172б, г, д, е, ж, з; 173б, в, г; 174а, б, в; 175а, б; 176б, г; 177-1, 2, 3, 4, 5, а, д, е, ж; 178-2, а, б, в, г, к, л; 181а, б, в, г; 182а, в, д, е; 186-1, 2, б, в; 187-1, 10, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, в, г, д, е, ж, и, к, л; 190б, в, е, ж; 191д, е, и, к, л; 192а, б, г, д; 197е; 198а, в, г; 199б, в, г; 200-3, б, в, г; 201а; 202-1, 2, а; 203-2, в, д; 204-2, 3, а, б; 206б, в; 210а; 211г; 214а, б, в, г, д; 215-5; 217-1; 218-2; 219-3, г, д; 221-2, а, б, в, д; 224-7, е, ж, к, л;

227а, б, г; 230в; 231а, б, з, к, м, н, п, т; 235д; 236а; 237-5, г; 238-2, ж; 239а, е, и; 240-1, 2, 4, 5, б, г, д, е, ж, з, и; 241-2, 3, з, и, к; 242а, г, д; 243-4, и; 245а, в; 258м.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3

1. Стопанисването на гори, представляващи ВКС 4.3. трябва да е съгласно изискванията на ЗГ за горите със специално предназначение и с насока към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.

2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора, като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;
- ✓ Да се извеждат навреме отгледните мероприятия, особено в горските култури, за да се осигурят жизнеността и устойчивостта на насажденията;
- ✓ Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ При много стръмни терени (31-45о) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- ✓ При каменливи и урвисти терени (над 45о) да не се провеждат стопански мероприятия;
- ✓ При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- ✓ Не се допуска извеждането на сечи;
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане на допълнително настаняване на растителност;
- ✓ Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

3. Да се определят и картират пътищата и временни складове, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобива задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, заплашени от ерозия и/или, в които мониторингът показва повишени нива на ерозия.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации със специалисти от РИОСВ.

2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва два вида мониторинг – краткосрочен и дългосрочен:

- ✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегната площ). Наблюдение – всяка година;
- ✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.

3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:

- ✓ При формиран сипей се отчита обема на отложените материали;
- ✓ Площна динамика на свлачището;
- ✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване;

4. Наблюденията се извършват всяка година.

ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ

За ГВКС се приемат всички широколистни гори разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи ширина на насаждението минимум 100 м. и максимум 250 м. и състав включващ всички широколистни видове без бреза, акация и топови култивари.

За територията на ДГС Преслав въз основа на геобазата данни и теренни проучвания са определени широколистни гори от видове, отговарящи на изискванията за големина на заемащите площи.

Отделите, съответстващи на тази консервационна стойност са: *20a, и, м; 92a; 111a, в, г, д; 112a, г; 115a, в; 116a, г, ж, з; 117б, в, г, д, ж; 118a, д, е; 119a, б, в, д, ж, и, к; 120a, г, е; 121a; 122в, г, д, е; 123б, г; 124б, г; 125a, в, д, ж; 126г, д, е, и, н, п; 127a, б, е, ж; 128в, г, е, ж, м; 129a1, б, б1, е, е1, ж, и, и; 130б, ж; 131б, в, г, д, к; 201a; 231ж, о, п, р, с; 245a; 248д, е; 257з, и, р, с, т; 258a, г, д, м, н.*

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4

1. Да не се допуска фрагментация на тези гори. Насажденията с отворен склоп или гори в които е воден дърводобив с висока интензивност са по-предразположени към пожари, тъй като създават предпоставки за увеличаване на тревното и храстовото покритие.
2. В посочените насаждения да се запази и поддържа широколистния състав на гората. При стопанисването им да не се допуска понижаване на пълнотата под 0.7 върху цялата площ на ГВКС 4.4. При възобновителните сечи да се използват лесовъдски системи, които подпомагат създаването на групова/мозаечна структура.
3. При липса на насаждения с пожарозащитна функция, да се планира създаването на буферни зони от пожароустойчиви дървесни видове с подходящи схеми на залесяване около пожароопасните зони.
4. Да се разработят планове за борба с пожарите, които включват стандартни оперативни процедури за борба с пожарите и обучение на персонала, съгласно горското законодателство в страната.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.4

При тази ВКС се извършва мониторинг за честотата и площното разпространение на запалванията и пожарите в горскостопанската единица.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

Всички гори с критично въздействие върху горските функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:

1. Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по-голяма от 100 м;
2. Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).

3. Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.

За територията на ДГС Преслав са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.3, свързани със защита на инженерни съоръжения.

Отдели, представляващи ВКС 4.5.3: *119и; 120в; 164ж, з, и; 168-8, 9, 10, 13, г, д, е, к; 170-5, 6, ж, к; 171-6, 7, л; 172-5, е, ж, з, и; 173-3, ж, з, и; 231н, о, р; 239-5, 10, 11, д, е, ж, з; 240-5, 6, 7, 9, 11, 13, и, л, м, н; 241-3, к; 242в, г, д, е, ж, л, н, п, р; 243-4, 5, и.*

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.5

За горите, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, с най-добър ефект в практиката се утвърждава ажурният (продухваем) тип полезащитен пояс. Би следвало стопанисването да е насочено към оформянето и подържането именно на такъв тип пояси, чрез формиране на дървесен (горен) етаж и храстов (долен) етаж, като ажурността по цялата височина е не по-малка от 50% при равномерно разположение по дължина.

Препоръчва се в горите за защита на инженерни съоръжения отгледните сечи се водят с умерена интензивност. Възобновителните мероприятия трябва да осигурят плавен преход между старото и новото поколение гора, при което да не се намаляват съществено защитните функции. Това изисква прилагане на сечи с дълъг възобновителен период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.5

След провеждане на лесовъдски мероприятия е необходимо да се следи за изменения във състоянието и изпълнението на функции на гората като защитен фактор.

ВКС 5. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ОСНОВНИТЕ НУЖДИ НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ (ПОМИНЪК, ПРЕПИТАНИЕ, БИТОВИ НУЖДИ, ЗДРАВЕ)

Тази ВКС се различава от биологичните и екологични стойности по участието на местните общности в ползването и управлението на гората. При определянето и трябва да се оцени потенциалната зависимост на местното население от ресурсите, които им дава гората.

Една гора може да има статут на гора с ВКС, ако местните общности получават от нея жизненоважни горива, храни, фураж, лекарства, или материали за строителството, без да имат леснодостъпни алтернативи за тяхното набавяне. В такива случаи високата консервационна стойност изрично се определя като една или повече от тези основни потребности. Ако хората от някоя общност получават приходите си единствено от дадена гора и нямат алтернативен източник на доходи, то тази гора има ВКС.

Съгласно националното ръководство за определяне на ГВКС, в България следните ресурси могат да характеризират ВКС 5, според нивото на зависимост на местното население от тях, наличието на лесно достъпни заместители и взаимодействието с други ВКС:

- ✓ Дърва за огрев и битови нужди
- ✓ Паша и фураж – сено и листна маса
- ✓ Гъби
- ✓ Други недървесни продукти – лечебни растения, горски плодове, охлюви, продукти от лов и други (недървесни горски продукти, с които може да се търгува, включително уловени животни, смоли, плодове, и т.н.)
- ✓ Водоснабдяване (вода за пиене и за всекидневни нужди – виж ВКС 4.1)

ДГС “Преслав” обхваща горските територии попадащи в Община Велики Преслав, като включва 16405 ха държавни горски територии. В общината и съответно в териториалния обхват на ДГС “Преслав” попадат землищата на 12 населени места, като общият брой на жителите с постоянен адрес на територията по данни от последното преброяване 2011 година е 13114 души.

Демографските процеси в община Велики Преслав, респективно на територията на ДГС “Преслав” са с трайни неблагоприятни тенденции. Съществува тенденция към постоянно намаляване на населението на общината, като през последните няколко преброявания се отчита спад както в броя

на населението, така и по отношение на неговата средна гъстота - в резултат на емиграциите и отрицателния естествен прираст. При преброяването през 1991 г. населението в общината е наброявало 17734 души, при преброяването от 2001 г. – съответно 16276 души, а при последното преброяване през 2011 г. населението на територията вече е намаляло до 13114 души. Средната гъстота на населението в общината е значително под средната гъстота за страната. Общината попада в така наречените селски райони.

На територията на ДГС “Преслав” се намират 12 селища, от които 11 села и 1 град – административният център. Това са гр. Велики Преслав и селата Драгоево, Златар, Имренчево, Кочово, Миланово, Мокрен, Мостич, Осмар, Суха река, Троица, Хан Крум.

Град Велики Преслав (9361 жители) попада в категорията “много малки градове”. В него е съсредоточено 58,3% от населението на общината. Селското население е съсредоточено в села, от които по-голямата част (8 бр.) са малки по броя на населението си (от 200 до 1000 души). Те включват близо 2/3 от селското население на общината. Средни села (с население от 1000 до 2000 души) са Златар и Драгоево, които обхващат 35,5% от селското население. Село Суха река (151 души) попада към много малките села (до 200 души). Няма населени места с процеси на “обзлюдяване”.

Измененията в броя на населението на общината са свързани с възрастовата структура. За последното десетилетие се очертава постепенно намаление броят и дялът на младите хора под 15 годишна възраст, а се задържа нивото на дялът на възрастните хора (на 65 и повече години). Дялът на хората в трудоспособна възраст в община Велики Преслав е по-нисък от средния за областта и страната. По населени места се очертават различия във възрастовия състав на населението. Град Велики Преслав е с благоприятна възрастова структура - с висок дял на хората в трудоспособна възраст (69,3% - 6491 души), висок дял на младите хора (16,0% - 1494 души) и нисък дял на възрастното население (14,7% - 1376 души). Възрастовата структура на селското население показва процес на застаряване. Дялът на населението под 15 г. е 13,1% (880 души), на възрастното население – 24,9% (1669 души), на трудоспособното население – 61,9% (4147 души). С най-неблагоприятна възрастова структура са селата Осмар и Хан Крум. Сравнително благоприятна е възрастовата структура на селата Миланово, Мостич и Мокреш. Останалите села нямат съществени различия във възрастовата структура на населението както помежду им, така също и в сравнение със средните стойности за селското население на общината. Селата Златар и Драгоево (които са с население над 1000 души) също са с възрастова структура близка до средните стойности за селското население на общината, като за с.Златар тя е малко по-благоприятна.

Равнището на безработица в общината следва тенденцията към намаляване през последните години, като се задържа малко по-високо от средните стойности за страната – около 14%.

Всички населени места на територията на общината, респективно на територията на ДГС “Преслав”, са водо- и електроснабдени. Община Велики Преслав се водоснабдява основно от язовир “Тича”, разположен на територията на община Върбица, както и от местни водоизточници – дренажни и шахтови кладенци, извори, открити водоеми. Има резервни водоизточници – шахтови кладенци в поречието на р. Врана край с. Кочево и дренаж “Кюита”. Основният консуматор на питейна вода в общината е гр. В. Преслав, който се водоснабдява от язовира чрез магистрален водопровод. Има изградена Микрофилтърна озонаторна пречиствателна станция (МФОС) с мощност 400 l/s, от която за града и кв. Кирково се ползва около 150 l/s, като останалата мощност е свободна. Съществуващата водопроводна мрежа на града е 52 km, а общата водопроводна мрежа на общината е с дължина 224 km, от които 154 km са външни водопроводи, вътрешната водопроводна мрежа е 70 km. Всички населени места имат външно и вътрешно водоснабдяване.

Общината получава захранване от подстанция “Преслав” – 110/20 kV. Общината има двустранно захранване, имайки връзки с подстанция “Търговище” и подстанция ”Шумен-Г”, като по този начин се осъществява възможност за резервно захранване и достатъчна сигурност при аварии. Всички населени места в общината са електрифицирани, като селата се електроснабдяват от въздушни изводи 20 kV (5 броя), а в централната градска част мрежата е частично кабелизирана. Изградените трафопостове за битови, стопански и обществени консуматори са 74 (от които 33 в гр. В. Преслав). Като цяло електроразпределителната система е реконструирана и е на добро равнище, с добри механични и електрически параметри.

Телекомуникационната мрежа в община Велики Преслав обхваща 12 населени места чрез изградени селищни телефонни мрежи и 9 автоматични телефонни централи. Освен традиционната телефония се предлага и достъп до Интернет. Отделните мобилни оператори предлагат обслужване с мобилни комуникации, като общината има добро покритие. Районната пощенска станция обслужва населението на общината, като на територията функционират 8 ПТТС, от които 1 в града и 7 в селата,

като се предлагат универсални услуги и услуги по договор. Общият брой радиоточки на територията на общината е 4600, като над 3250 са домашни. Функционират и два телевизионни ретранслатора, както и кабелна телевизионна мрежа.

Местната пътна мрежа свързва всички населени места с пътища от различни категории. Географското разположение на община Велики Преслав съдейства за доброто ѝ включване към националната транспортна система. Основният транспортен коридор се формира от вертикално преминаващото трасе по направление Шумен – Върбица – петолъчка – Ямбол – ГКПП “Лесово” и връзка с Р.Турция. Този участък от пътя директно осигурява връзката с областния център Шумен. Този път обслужва населените места от централната част на общината – основно с. Хан Крум, с. Миланово, кв. Кирково и гр. В. Преслав, а косвено и селата Троица и Драгоево. Второкласната пътна мрежа осигурява връзката на общинския център през селата Мостич и Имренчево с областния център гр. Търговище. Чрез третокласен път се осигуряват връзките на общинския център със селата Драгоево, Мокреш, Златар и Суха река, а от там и с община Смядово и южната част на община Шумен. Посочените два пътя формират напречния транспортен коридор “запад–изток”. Развитието на пътната мрежа в община Велики Преслав създава добри възможности за осъществяване на рационално транспортно обслужване в почти всички посоки. Редовни автобусни превози свързват общинския център с градовете София, Шумен, Търговище, Варна, Сливен, Разград, Смядово, Върбица, Котел и други населени места. Интензивността на връзките с областния център е регулярна. Освен редовните автобуси по линията минават и автобуси от съседни общински центрове. Общинският център гр. В. Преслав има преки транспортни връзки до всички селища от общината, като се осъществяват средно дневно над 30 курса.

През територията на общината минава магистралната, електрифицирана жп линия София–Варна, както и локалната електрифицирана жп линия Хан Крум – Велики Преслав с дължина 6 km. Гъстотата на жп мрежата за общината е 7.5 km/100 km² при средна за страната 4 km/100 km². На територията на общината функционират две гари - Велики Преслав и Хан Крум, и една спирка - с. Кочово.

Анализът на структурата на местната икономика според оценка по приходи и материални активи показва, че секторът на търговията и услугите е с най-голям дял в общинската икономика с 48,9% участие. Следват индустрията и строителството с 37,5% дял от приходите в местната икономика. А селското и горското стопанство са с 13,6% общ дял в постъпленията към местната икономика. Поради структурата на местната икономика община Велики Преслав може да бъде определена като такава с обслужващо-промишлени функции.

С определящо значение за осигуряване на заетост в местната икономика е обслужващият сектор (администрация, услуги и търговия) с 2291 заети лица (53,3%). На второ място по относителен дял е сектор Добивна и преработваща промишленост, производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода, строителство – с 1316 заети лица (30,6%). На трето място е сектор Селско и горско стопанство – тук средно за последните години са заети 694 лица, 16,1% от общо заетите в общината. Заетите лица в сферата на образованието са предимно в общественния сектор, докато заетите в търговията, здравеопазването и др. са основно в частния сектор.

Територията на община Велики Преслав и ДГС “Преслав” се отличава с висок дял на земеделските територии (61%), като делът на населените места и урбанизираните територии е по-нисък от средния дял за страната. Това показва сравнително ниска фрагментация на територията. В същото време, делът на горските територии в стопанството е малко по-нисък от средното за страната (30%).

Аграрният сектор е с по-слабо участие в икономическото развитие от останалите два сектора на общинския социално-икономически комплекс. Броят на икономическите субекти, осъществяващи дейност в селското стопанство включва, определен брой дребни частни фермерски стопанства и 13 по-големи организационно-стопански структури (8 земеделски кооперации и 5 арендатори на земеделски земи). В сферата на животновъдството има 7 ферми (3 кравеферми, 3 свинеферми и 1 овцеферма). Горските територии се стопанисват от ДГС “Преслав”.

На територията на ДГС “Преслав” са регистрирани няколко дърводобивни фирми и повече в дървопреработвателния сектор. Важен фактор за развитието на този индустриален отрасъл е местната осигуреност със суровини от горскостопанския сектор. Производствената номенклатура на разглеждания отрасъл включва производство на паркет и сглобяеми дървени къщи, производство на мебели, производство на паркет и др. Основната част от търговските дружества, специализирани в

производството на дървен материал и изделия от него са наследници на някогашното голямо дървопреработващо мебелно предприятие „Камчия мебел“.

Наред с делът на горския сектор в разпределението на трудовата заетост в региона, горските ресурса са от голямо значение за общината и местното население. Горите, заедно със земеделските земи, представляват основните ресурси в общината, от една страна, а от друга дървесината е от основно значение за осигуряване отоплението и битовите нужди на местното население на територията на общината.

Икономическото значение на горите на територията на ДГС “Преслав” е като източник на строителна дървесина и дървесина за индустриална преработка, както и в голяма степен като източник на дърва за огрев. ДГС “Преслав” добива годишно около 16000 м³ дървесина, като около половината от тях се предоставят за нуждите на местното население от дърва за огрев.

Всички домакинства от местното население в общината и значителна част от домакинствата в град Велики Преслав използват дърва за огрев за отопление и/или готвене. Основен източник за снабдяване на населението с дърва за отопление и битови нужди са държавните гори, тъй като те заемат около 90% от всички горски територии в общината. Цената на дървата за населението предлагана от ДГС “Преслав” е преференциална, по-ниска от пазарните цени на дървесината за промишлеността. В кметствата се изготвят списъци на домакинствата за социално подпомагане, както и списъци за нуждите от дърва за огрев и строителен материал на всички домакинства, които се съгласуват и предоставят за изпълнение на ДГС “Преслав”. От страна на местното население няма оплаквания по отношение на предоставяните количества на дърва за огрев и цената на дървения материал.

Местното население не е ограничено и отделно от ползването на дърва за огрев, свободно ползва и различни видове недървесни горски продукти (НДГП) за собствени нужди или за допълнителни доходи. В горските територии в обхвата на ДГС “Преслав” събирането и изкупуването на НДГП не представлява основен поминък за местното население или за бизнеса на територията на стопанството.

Макар и район с развито животновъдство, данните за ползванията на пашата като ресурс показват не висок интерес от страна на населението в общината при достатъчно предлагане на терени за това съгласно Горскостопанския план на стопанството. Издаването на разрешителните за паша става съгласно съгласуван с кметствата годишен План за паша. Той се изготвя на база получения брой животни, които местното население заявява, че желае да пашува в горски територии на ДГС “Преслав”.

От гледна точка на ловните дейности, те се извършват съгласно одобрен Ловоустройствен план/проект. Поради слабото антропогенно въздействие върху природната среда, животинският свят на територията на общината е относително добре съхранен и разнообразен. Интерес за ловен туризъм представляват дивата свиня, благородният елен, сърната, лисицата, дивият заек, а от пернатия дивеч – фазан, яребица и пъдпъдък. В горите се срещат чакал, дива котка, катерица, сънливец, златка, белка, язовец и други. В района на ДГС “Преслав” има 12 ловни района на ловни дружинки, които обхващат земеделски и горски територии. При извършване на горскостопански дейности в излетните дни за лов, служителите на стопанството уведомяват председателите на съответните дружинки за да се съгласуват дейностите и не пречат една на друга.

На територията на община Велики Преслав съществуват благоприятни условия за развитие на културно-исторически туризъм, на който общината залага все повече в развитието си. Той представлява една от възможностите за разрешаване на част от проблемите свързани с безработицата в общината.

Добрата инфраструктура, развитите промишленост, услуги и търговия в района, не могат да се смятат за пример за зависимост на населението от дадени горски територии и безалтернативност в приходите на домакинствата на територията на ДГС “Преслав”.

Това се потвърждава и от проведените консултации с кметствата на отдалечените и малките села, които са най-зависими от горските ресурси предвид демографията им със значително застаряващо и нетрудоспособно население (Имренчево, Кочово, Осмар, Суха река, Троица, Хан Крум). Данните от консултациите показват също, че местното население не е безалтернативно по отношение ползванията и приходите от горите и поради това може да се смята, че ВКС 5 не се проявява на територията на ДГС “Преслав”, съгласно изискванията на националното ръководство за определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

Високото социално значение и ключово място на горските ресурси в района на община Велики Преслав, както и големия дял на сектор горско стопанство за осигуряване на заетост и приходи на населението, не може да се пренебрегва при дейностите по управлението на горите. Не трябва да се допуска преексплоатация на ресурсите, което в бъдеще би могло да доведе до сериозни социални конфликти. Проблеми биха възникнали също, ако в следствие неправилна търговска политика се намалят количествата дърва за огрев и дървен материал, отделяни за задоволяване на нуждите на местното население. Проблем би възникнал и в случай на повишаване на цената на дървата за огрев и дървения материал в резултат на необходимост от доставянето му от други региони. Не особено доброто социално-икономическо положение на населението не би позволило на местните хора да заплащат по-висока цена.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС 5

Като общи препоръки за управлението на горите в ДГС “Преслав” с цел съхраняване на социалната им значимост може да се каже:

- ✓ Най-уязвима група по отношение гарантирането на дървата за огрев са жителите в селата. ДГС “Преслав” трябва да предвижда възможности за задоволяване на нуждите на домакинствата, които средно за страната са определен на около 8м³ дърва на домакинство за отоплителен сезон;
- ✓ Да продължат да се ползват и да се развиват възможностите за допълнителни приходи от събиране на такси по съответните тарифи за ползване на недървесни горски продукти и извършване на туристически дейности в горските територии, като това се планира въз основа на програма за ползване базирана на инвентаризация на всички горски ресурси и норми за устойчивото им ползване и възпроизводство;
- ✓ Да не се извършват залесявания с не-типични и не-местни видове;
- ✓ Мероприятията да се планират и обхващат цялата територия на горскостопанските единици;
- ✓ Да се актуализира Горскостопанският план на стопанството, отчитайки действителното състояние на насажденията, както и да не се превишават по обем и интензивност ползванията определени в същия Горскостопански план.

ВКС 6. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪХРАНЯВАНЕ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ И ТРАДИЦИИ, РЕЛИГИОЗНА И ЕТНИЧЕСКА ИДЕНТИЧНОСТ

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата. Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии.

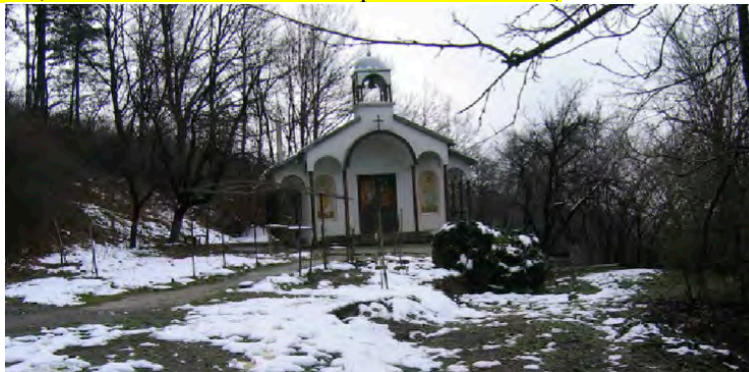
Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

1. Гори и земи от горския фонд попадащи в 500 м ивица около манастирите;
2. Гори или земи от горския фонд попадащи в 100 м ивица около параклиси, оброчища, аязма, текета, определени по приложения списък в *Приложение 6* и при консултации с местните хора;
3. Гори или земи от горския фонд попадащи в границите на паметниците на културата или в техните охранителни зони, определени по реда на Закона за Паметниците на Културата (ЗПК);
4. Гори или земи от горския фонд попадащи в ивица от 100 м около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, носещи стойност за съхраняване на културното наследство и националните традиции посочени в приложения списък по *Приложение 6*.

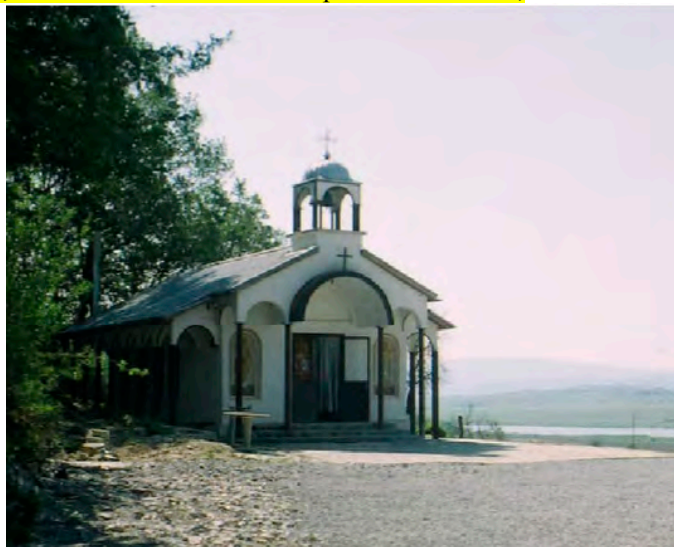
На територията на ДГС “Преслав” са установени горски територии, отговарящи на изискванията на т.2, т.3 и т.4 в определението по ВКС 6 към националното ръководство за определяне на ГВКС.

ВКС 6 по т.2 от по-горното определение представляват следните обекти и съответните им горски територии:

✓ В местността ..., землището на ... се намира ... – отдел: ...;

✓ В местността ..., землището на ... се намира ... – отдел: ...;

✓ В местността ..., землището на ... се намира ... – отдел: ...;

ВКС 6 по т.3 от по-горното определение представляват следните обекти и съответните им горски територии:

- ✓ Интерес от гледна точка на туризма представлява “Скални манастири” ... разположени в ... – отдел: ...;

- ✓ Интерес от местно значение представлява “Архиологичен резерват ...”, която се намира на ... . Достъпна е за туристически посещения. Отдел: ... .

ВКС 6 по т.4 от по-горното определение представляват следните обекти и съответните им горски територии:

- ✓ Местността “Борова гора”, землището на Преслав, където традиционно се провеждат фолклорни и културни празненства – отдел: ...;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се планират и провеждат мероприятия, които водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6 (напр. голи сечи, реконструкции, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност). Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни екстериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета). През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

През 5 години да се извършва консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на ДГС “Преслав”.

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ГОРСКОСТОПАНСКИЯ ПЛАН и съобразени с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.

Мониторингът да се провежда чрез документална проверка и снимков материал.